

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona - Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 7/10 i 3/23), na prijedlog Ministarstva za privredu, Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na 5. sjednici, održanoj dana 30.11.2023. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I.

Prihvata se Informacija o stanju privrede na području Zeničko-dobojskog kantona za 2022. godinu sa posebnim osvrtom na stanje poduzetništva, koja čini sastavni dio ovog zaključka.

II.

Informacija iz tačke I. ovog zaključka upućuje se u skupštinsku proceduru.

III.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 02-_____ /23
Datum, 30.11.2023. godine
Z e n i c a

PREMIJER

Nezir Pivić

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo za privredu,
1x Stručna služba Skupštine,
1x a/a.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
MINISTARSTVO ZA
PRIVREDU/GOSPODARSTVO

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina
ZENICA-DOBOJ CANTON
MINISTRY OF ECONOMY

INFORMACIJA
O STANJU PRIVREDE NA PODRUČJU
ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA ZA 2022. GODINU
SA POSEBNIM OSVRTOM NA STANJE PODUZETNIŠTVA

Zenica, novembar 2023. godine

UVOD

Programima rada Skupštine i Vlade Zeničko-dobojskog kantona za 2023. godinu te Godišnjim planom rada Ministarstva za privredu Zeničko-dobojskog kantona za 2023. godinu predviđena je izrada Informacije o stanju privrede na području Zeničko-dobojskog kantona za 2022. godinu, sa posebnim osvrtom na stanje poduzetništva. Ministarstvo za privredu je, koristeći raspoložive izvore i svoju nadležnost, sačinilo ovu Informaciju.

Pri izradi Informacije korišteni su sljedeći izvori:

- zvanični podaci institucija Federacije Bosne i Hercegovine i Vanjskotrgovinske komore BiH,
- baze podataka o privrednim subjektima,
- spoznaje do kojih se došlo u svakodnevnom radu.

Prikupljanje podataka ograničeno je mnogim problemima vezanim za pravovremenost i obuhvat prikupljenih (dostavljenih) podataka.

Na konačnu ocjenu stanja privrede u znatnoj mjeri su uticali mnogi faktori, a posebno se ističu:

- Nivo "sive" ekonomije,
- Problem pristupa kapitalu za investicije i obrtnom kapitalu,
- Otežano obezbjeđenje novih tehnologija,
- Usporeno usvajanje svjetskih i evropskih standarda kvaliteta (nedostatak akreditovanih institucija - laboratorija za certificiranje proizvoda i usluga) postojeći laboratoriji djeluju lokalno, nemaju status nacionalnih laboratorija, jer nisu u skladu sa EN ili ISO normama (laboratorije za ispitivanje proizvoda od drveta, metala ili hrane),
- Sporo osvajanje novih tržišta (Bliskog Istoka, Rusije, Kine, Libije...),
- Nedovoljno stimulativan ambijent za investiranje u odnosu na šire okruženje.

Bez obzira na činjenicu da je Federacija Bosne i Hercegovine i Bosna i Hercegovina nadležna za donošenje mjera makroekonomske politike, Vlada Kantona je svojim projektima, mjerama i intenzivnom saradnjom sa lokalnom upravom nastojala privredni ambijent učiniti pogodnijim za poduzetnike.

Tokom prethodnih godina, u sklopu Vladinih aktivnosti i aktivnosti Ministarstva za privredu, realizirano je niz projekata koji su rezultirali poboljšanjem poslovnog ambijenta, a posebno se ističu:

- Projekti kapitalnih ulaganja,
- Projekti subvencioniranja privrednih aktivnosti Ministarstva za privredu,
- Priprema i izgradnja poslovnih zona.

Svi ovi projekti kao i ključne mjere koje je Vlada Kantona poduzimala na unapređenju stanja u oblasti privrede dugoročnog su karaktera. Njihovi puni efekti će biti vidljivi kroz privredna kretanja (pokazatelji, statistički podaci itd.) u narednim godinama.

1. STATISTIČKI POKAZATELJI STANJA U PRIVREDI

1.1. Kretanje osnovnih pokazatelja po kantonima i Federaciji Bosne i Hercegovine

U cilju sagledavanja osnovnih pokazatelja korišteni su zvanični podaci Federalnog zavoda za statistiku i Vanjskotrgovinske komore BiH. Izvršeno je kompariranje osnovnih pokazatelja stanja u Kantonu sa istim podacima u drugim kantonima i Federaciji Bosne i Hercegovine.

Ovi podaci dati su u Tabeli 1.

Tabela 1. Osnovni pokazatelji privrednih/gospodarskih i drugih kretanja po kantonima

	Indeksi fizičkog obima ind. proizvodnje		Broj zaposlenih Q		Prosječna neto plaća u KM Q		Broj nezaposlenih Q		Ostvarene investicije u (KM) x 10 ³		Pokrivenost uvoza izvozom u % I-XII 2022. godine	Trgovinski bilans u hilj. KM I-XII 2022. godine
	'22/'21	'21./'20.	2022.	2021.	2022.	2021.	2022.	2021.	2021.	2020.	2022.	2022.
Federacija BiH	101,2	109,8	535.665	525.397	1.114	996	285.158	299.717	3.797.502	3.372.362	59,4	8.288.510
<i>Unsko-sanski</i>	98,8	115,5	38.353	37.712	1.021	933	29.271	32.626	161.231	129.474	109,8	66.209
<i>Posavski</i>	104,4	106,7	6.459	6.296	1.025	897	3.891	3.998	36.411	32.487	30,9	-353.970
<i>Tuzlanski</i>	101,3	102,8	101.192	99.589	1.022	906	68.213	70.301	470.068	441.808	89,6	-317.110
Zeničko-dobojski	97,3	102,0	82.740	82.178	962	858	50.589	52.365	626.051	546.588	88,8	-289.280
<i>Bosansko-podrinjski</i>	97,3	118,0	6.980	6.913	1.026	891	2.901	3.159	45.372	52.374	164,8	109.466
<i>Srednjobosanski</i>	104,3	118,0	50.474	49.930	893	799	30.650	32.506	182.082	156.140	71,7	-370.731
<i>Hercegovačko-neretvanski</i>	88,6	127,4	54.898	52.673	1.198	1.080	27.588	29.811	448.012	368.041	67,4	-762.468
<i>Zapadno – hercegovački</i>	103,4	114,0	20.915	20.401	1.002	892	10.797	10.854	166.764	115.965	50,7	-1.227.895
<i>Kanton Sarajevo</i>	96,0	102,4	156.488	152.576	1.390	1.251	55.506	57.965	1.014.634	1.023.511	28,2	-5.034.674
<i>Kanton 10</i>	92,8	100,9	11.235	10.956	1.047	942	5.752	6.132	45.704	42.288	109,7	10.996

Izvor podataka: Publikacije "Kantoni u brojka" i "Federacija BiH u brojka", Federalni zavod za statistiku – Sarajevo, 2023.

Tabela 2. Rang osnovnih pokazatelja Zeničko-dobojskog kantona u Federaciji BiH

God.	Indeksi fizičkog obima ind. proiz.	Ostvarene investicije u KM x10 ³	Broj zaposlenih u XII mjesecu	Prosječna neto plaća u KM	Pokrivenost uvoza izvozom	Trgovinski bilans u KM x10 ³
2020.	2	2	3	9	3	6
2021.	9	2	3	9	3	1
2022.	7	-	3	9	4	4

Izvor: Makroekonomski pokazatelji po kantonima FBiH 2022. godina

Iz Tabele 2. evidentno je da Kanton u 2022. godini, u odnosu na druge kantone, iskazuje zavidne rezultate u oblastima izvoza i industrijske proizvodnje u odnosu na 2020., odnosno 2021. godinu.

Nepovoljan rang nekih pokazatelja odraz je opće strukture kantonalne privrede i statističkih kriterija (podaci svih velikih poslovnih sistema koji djeluju i u ZDK ne evidentiraju se u ZDK), naročito kod investicija, spoljnotrgovinske razmjene, prosječnih neto plaća i sl.

1.2. Fizički obim industrijske proizvodnje

Bez obzira na mali obuhvat statističkih istraživanja (broj statističkih tačaka – oko 100), indeks fizičkog obima industrijske proizvodnje kantonalne privrede u posljednjih nekoliko godina se neprekidno mijenjao. Detaljni komparativni podaci sa Federacijom BiH po godinama, dati su u Tabeli 3.

Tabela 3. Indeksi fizičkog obima industrijske proizvodnje

	2017/2016	2018/2017	2019/2018	2020/2019	2021/2020	2022/2021
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON	100,8	96,6	93,6	101,2	102,0	97,3
FEDERACIJA BiH	102,7	100,8	104,4	94,2	109,8	101,2

Posmatrajući ovaj parametar po područjima i potpodručjima djelatnosti u Kantonu za 2022/2021. godinu evidentno je stanje koje pokazuje blagi stepen pada, što je prikazano u Tabeli 4.

Iz Tabele 4. je evidentno da su sva područja djelatnosti industrije (sem područja: CN-Netrajni proizvodi za široku potrošnju, B05-Vađenje ugljena i lignita, C10-Proizvodnja prehrambenih proizvoda, C14-Proizvodnja odjeće, C15-Proizvodnja kože i srodnih proizvoda, C18-Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa, C22-Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa, C23-Proizvodnja ostalih nemetalnih i mineralnih proizvoda, C25-Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda osim mašina i opreme, C27-Proizvodnja električne opreme, C32-Ostala prerađivačka industrija i C33-Popravak i instaliranje mašina i opreme koje su imale relativni rast) doživjela pad indeksa industrijske proizvodnje.

Evidentan je izražen značajan rast u slijedećim djelatnostima prerađivačke industrije: C10-Proizvodnja prehrambenih proizvoda, C14-Proizvodnja odjeće, C15-Proizvodnja kože i srodnih proizvoda, C18-Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa, C22-Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa, C23-Proizvodnja ostalih nemetalnih i mineralnih proizvoda i C32-Ostala prerađivačka industrija.

Tabela 4. Indeksi fizičkog obima industrijske proizvodnje

PODRUČJA I PODPODRUČJA DJELATNOSTI	$\frac{Q}{Q} \frac{2021.}{2020.}$	$\frac{Q}{Q} \frac{2022.}{2021.}$
INDUSTRIJA UKUPNO	102,0	97,3
PREMA GLAVNIM INDUSTRIJSKIM GRUPACIJAMA		
AI Intermedijarni proizvodi, osim energije	103,7	96,6
AE Energija	95,8	92,7
BB Kapitalni proizvodi	125,5	111,1
CD Trajni proizvodi za široku potrošnju	167,2	97,2
CN Netrajni proizvodi za široku potrošnju	98,9	99,7
PREMA PODRUČJIMA I OBLASTIMA KD-a		
B VAĐENJE RUDA I KAMENA	87,3	89,2
05 Vađenje ugljena i lignita	87,3	89,2
08 Vađenje ostalih ruda i kamenja	-	-
C PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	104,7	98,8
10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	108,3	114,7
11 Proizvodnja pića	103,2	91,8
13 Proizvodnja tekstila	121,1	69,3
14 Proizvodnja odjeće	82,8	112,5
15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	78,2	106,6
16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja, proizvodnja predmeta od slame i pletarskih materijala	107,5	104,3
17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	115,5	99,2
18 Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	114,9	134,5
19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	100,0	87,7
20 Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	103,0	103,3
22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	102,0	120,6
23 Proizvodnja ostalih nemetalnih i mineralnih proizvoda	97,0	113,2
24 Proizvodnja baznih metala	105,3	83,4
25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda osim mašina i opreme	108,5	136,2
27 Proizvodnja električne opreme	96,3	110,1
28 Proizvodnja mašina i uređaja d.n.	120,0	93,1
29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	–*	89,2
31 Proizvodnja namještaja	170,5	97,7
32 Ostala prerađivačka industrija	58,0	147,6
33 Popravak i instaliranje mašina i opreme	88,1	118,3
D PROIZVODNJA I SNABDIJEVANJE/OPSKRBA ELEKTRIČNOM ENERGIJOM I PLINOM	100,3	95,0
35 Proizvodnja i snabdijevanje/opskrba električnom energijom i plinom	100,3	95,0

–* Indeks veći od 300,0

Izvor podataka: Publikacija "Zeničko-dobojski kanton u brojkama", Federalni zavod za statistiku – Sarajevo, 2023.

1.3. Vanjskotrgovinska razmjena

Vanjskotrgovinska razmjena ima dugu tradiciju u Zeničko-dobojskom kantonu. U proteklom periodu ona je neprekidno rasla.

Komparativni podaci vanjskotrgovinske razmjene Zeničko - dobojskog kantona za 2020., 2021. i

2022. godinu prikazani su u Tabeli 5.

Tabela 5. Komparativni podaci vanjskotrgovinske razmjene Zeničko-dobojskog kantona (u 000 KM)

		IZVOZ	UVOZ	OBIM (I+U)	SALDO (I-U)	POKRIVENOST (%)
2022.	BiH	18.377.957	29.119.449	47.497.406	-10.741.492	63,11
	F BiH	12.106.706	15.132.208	27.238.914	-3.025.502	80,00
	ZDK	2.302.754	2.592.033	4.894.787	-289.279	88,84
2021.	BiH	14.620.569	21.946.866	36.567.435	7.326.297	66,62
	F BiH	9.571.099	15.131.784	24.702.883	-5.560.685	63,25
	ZDK	2.003.527	1.880.078	3.883.605	123.449	106,56
2020.	BiH	10.521.159	16.886.285	27.407.444	-6.365.126	62,3
	F BiH	6.871.411	11.680.597	18.552.008	-4.809.186	58,8
	ZDK	1.379.718	1.422.912	2.802.630	-43.194	97,0

Izvor podataka: Publikacija "Zeničko-dobojski kanton u brojkama", Federalni zavod za statistiku – Sarajevo, 2023.

Iz prethodne tabele evidentan je rast vanjskotrgovinske razmjene privrede Zeničko-dobojskog kantona tokom 2022. godine u odnosu na 2021. godinu i on iznosi 26,03%. Istovremeno je pokrivenost uvoza izvozom bila 88,84%.

Prema navedenim podacima, komparirajući podatke vanjskotrgovinske razmjene Kantona za 2022. godinu, može se konstatovati sljedeće:

- Zeničko-dobojski kanton je u odnosu na druge kantone Federacije BiH po vanjskotrgovinskoj razmjeni u 2022. godini bio na trećem mjestu, iza Kantona Sarajevo i Tuzlanskog kantona,
- Zeničko-dobojski kanton u FBiH je po izvozu i uvozu na trećem mjestu – iza Kantona Sarajevo i Tuzlanskog kantona,
- Prema pokrivenosti uvoza izvozom Zeničko-dobojski kanton je u 2022. godini bio na četvrtom mjestu, iza Unsko-sanskog, Bosansko-podrinjskog kantona i Tuzlanskog kantona,
- Udio Kantona u ukupnom izvozu Federacije Bosne i Hercegovine u 2022. godini je 19,02%, a u uvozu 17,12%.

U narednoj tabeli dat je pregled ranga najznačajnijih zemalja trgovinskih partnera privrede

Zeničko-dobojskog kantona u izvozu i uvozu tokom 2022. godine.

Tabela 6. Pregled ranga najznačajnijih vanjskotrgovinskih partnera privrede ZDK

	Struktura u % 2022.	IZVOZ hilj./tis. KM u 000 KM			Struktura u % 2022.	UVOZ hilj./tis. KM u 000 KM	
		2022.	2021.			2022.	2021.
		UKUPNO	100,00			2.302.754	2.003.522
Njemačka	19,23	442.880	390.473	Italija	15,20	394.114	278.977
Hrvatska	12,07	277.900	196.234	Njemačka	9,40	243.668	212.346
Srbija	10,74	247.224	215.252	Srbija	7,40	191.893	138.206
Italija	9,81	225.934	186.670	SAD	9,41	243.948	52.224
Slovenija	7,89	181.577	139.379	Slovenija	5,16	133.642	114.802
Nizozemska	4,41	101.476	89.389	Turska	9,43	244.521	193.368
Austrija	3,71	85.376	57.483	Poljska	4,79	124.225	69.327
Francuska	3,52	81.070	71.636	Kina	4,26	110.390	78.233
Rumunija	2,69	61.911	129.584	Hrvatska	2,54	65.883	52.846
Crna Gora	2,53	58.258	45.553	Austrija	2,79	72.229	60.769
Ostale zemlje	23,41	539.148	481.869	Ostale zemlje	29,61	767.520	628.980

Izvor podataka: Publikacija "Zeničko-dobojski kanton u brojkama", Federalni zavod za statistiku – Sarajevo, 2023.

Dakle, tokom 2022. godine u odnosu na 2021. godinu, privreda Zeničko-dobojskog kantona je najveću vanjskotrgovinsku razmjenu ostvarila sa: Njemačkom, Hrvatskom, Srbijom, Italijom, Sjedinjenim američkim državama, Slovenijom i Turskom.

U narednoj tabeli dat je pregled izvoza i uvoza Kantona prema području djelatnosti:

Tabela 7: Izvoz i uvoz po područjima djelatnosti

	IZVOZ I UVOZ PO PODRUČJIMA KLASIFIKACIJE DJELATNOSTI /U 000. KM/					
	IZVOZ			UVOZ		
	2022. /KM/	2021. /KM/	<u>2022</u> <u>2021</u>	2022. /KM/	2021. /KM/	<u>2022</u> <u>2021</u>
UKUPNO	2.302.754	2.003.522	114,93	2.592.033	1.880.078	137,86
A- Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	5.836	4.020	145,17	146.525	74.580	196,46
B- Vađenje rude i kamena	9.687	11.835	81,85	349.161	176.171	198,19
C- Prerađivačka industrija	1.891.584	2.174.325	86,99	2.083.047	1.620.195	128,56

Izvor podataka: Publikacija "Zeničko-dobojski kanton u brojkama", Federalni zavod za statistiku – Sarajevo, 2023.

Iz prethodne tabele je evidentno da je dominantan izvoz i uvoz ostvarila prerađivačka industrija i vađenje ruda i kamena. Povoljan je trend izvoza jer se povećao u 2022. godini u odnosu na 2021. godinu. Uvoz u 2022. godini se povećao u odnosu na 2021. godinu, i veći je od izvoza za 2022. godinu.

U narednoj tabeli dat je pregled izvoza i uvoza Kantona prema namjeni proizvoda:

Tabela 8. Izvoz i uvoz prema međunarodnoj klasifikaciji ekonomske namjene proizvoda

	IZVOZ I UVOZ PREMA MEĐUNARODNOJ KLASIFIKACIJI EKONOMSKE NAMJENE PROIZVODA /U 000 KM/					
	IZVOZ			UVOZ		
	2022.	2021.	<u>2022.</u> <u>2021.</u>	2022.	2021.	<u>2022.</u> <u>2021.</u>
UKUPNO	2.302.754	2.003.522	114,94	2.592.033	1.880.078	137,86
Hrana i žive životinje	83.172	74.760	111,25	232.278	183.899	126,30
Pića i duhan	943	399	236,34	5.913	5.133	115,19
Sirove materije nejestive, osim goriva	148.463	152.838	97,14	127.898	47.530	269,08
Mineralna goriva, maziva i srodni proizvodi	54.662	21.224	257,55	555.622	259.530	214,08
Masti i ulja život. i biljnog porijekla	569	285	199,65	15.387	18.797	81,85
Kemijski proizvodi	25.039	19.280	129,87	299.722	268.876	111,47
Industrijski proizvodi razvrstani prema vrsti sirovina	1.002.503	925.759	108,29	842.057	699.212	120,42
Mašine/Strojevi i transportna sredstva	278.030	244.227	113,84	322.212	240.450	134,00
Razni industrijski proizvodi	694.667	564.074	123,15	185.193	156.615	118,24
Proizvodi nerazvrstani po kategorijama	14.706	676	2.175,44	5.751	36	15.975

Izvor podataka: Publikacija "Zeničko-dobojski kanton u brojkama", Federalni zavod za statistiku – Sarajevo, 2023.

Iz prethodne tabele evidentno je da je dominantan izvoz i uvoz ostvaren prometom industrijskih proizvoda, s tim što je uočljiv povoljan trend rasta uvoza u odnosu na izvoz.

Najveći izvoznici iz Zeničko-dobojskog kantona su: „ARCELOR MITTAL ZENICA“, „NATRON HAYAT“, „PREVENT BH“, „MANN+HUMMEL BA“. Najveći uvoznici u Zeničko-dobojskom kantonu su „ARCELOR MITTAL ZENICA“, „PREVENT BH“ i „HIFA-OIL“.

Prema podacima Vanjskotrgovinske komore BiH, vanjskotrgovinska razmjena po općinama Zeničko-dobojskog kantona za protekle tri godine prikazana je u narednoj Tabeli.

Tabela 9. Vanjskotrgovinska razmjena po općinama (u 000 KM)

Općina/Grad	2022. GODINA			2021. GODINA			2020. GODINA		
	IZVOZ	UVOZ	POKR %	IZVOZ	UVOZ	POKR %	IZVOZ	UVOZ	POKR %
BREZA	15.781	25.067	62,96	10.927	22.520	48,52	10.780	17.619	61,19
DOBOJ - JUG	66.721	153.784	43,39	53.075	141.906	37,40	44.461	100.015	44,45
KAKANJ	42.540	224.360	18,96	31.922	177.726	17,96	26.519	159.314	16,65
MAGLAJ	278.776	128.964	216,17	212.462	57.888	367,02	139.625	46.803	298,3 2
OLOVO	83.315	54.513	152,84	80.240	48.854	164,24	57.438	40.870	140,5 4
TEŠANJ	590.195	720.025	81,97	482.596	545.623	88,45	357.004	365.135	97,77
USORA	110.233	59.088	186,56	78.097	34.964	223,36	62.869	21.758	288,9 5
VAREŠ	7.578	18.358	41,28	6.288	1.444	435,61	6.412	1.576	406,9

									0
VISOKO	321.286	416.331	77,17	344.508	387.283	88,96	331.030	341.236	97,01
ZAVIDOVIĆI	71.431	33.334	214,29	55.691	27.811	200,25	39.252	21.867	179,50
ZENICA	664.826	747.904	88,89	669.868	467.335	143,34	424.902	394.158	107,80
ŽEPČE	131.929	120.993	109,04	92.570	94.928	97,52	78.718	76.286	103,19
Ukupno Kanton	2.384.612	2.702.722	88,23	2.118.244	2.008.282	105,48	1.579.011	1.586.638	99,52

Izvor podataka: Publikacija "Pregled i analiza - Ostvarene vanjskotrgovinske razmjene Bosne i Hercegovine za period 2022./2021. godine" – Vanjskotrgovinska komora BiH

Iz prethodne Tabele evidentno je da su najveći udio u izvozu Kantona za 2022. godinu imali: Zenica – 27,87%, Tešanj – 24,75% i Visoko – 13,47%, a u uvozu Zenica – 27,67%, Tešanj – 26,64% i Visoko – 15,40%.

Za potrebe izrade ovog dijela Informacije korišteni su podaci Vanjskotrgovinske komore BiH i Federalnog zavoda za statistiku.

1.4. Zaposlenost i plaće

U Tabeli 10. dati su podaci o prosječnom broju zaposlenih i prosječnim neto plaćama po područjima i odjeljcima Standardne klasifikacije djelatnosti. Kao što se vidi iz tabele u 2022. godini u Kantonu je bilo zaposleno prosječno **82.740** lica, što je za **0,68%** više u odnosu na prosjek u 2021. godini. U ukupnom prosječnom broju zaposlenih u Federaciji BiH (**535.665**) u 2022. godini, Kanton učestvuje sa **15,44%**.

Najveća prosječna zaposlenost u Kantonu u 2022. godini bila je u području Prerađivačke industrije (**26.788**) i čini **32,37%** od ukupno prosječno zaposlenih.

U istoj tabeli dati su podaci o prosječnim neto plaćama. Prosječna neto plaća za 2022. godinu u Kantonu je bila **962,00 KM** i veća je za **12,12%** u odnosu na prosjek u 2021. godini.

U odnosu na prosječnu neto plaću u Federaciji BiH (**1.114,00 KM**) u 2021. godini, prosječna neto plaća u Kantonu je manja za **13,64%**, uz smanjenje razlike. Najveća prosječna neto plaća u Kantonu je evidentirana u područjima: D- Proizvodnja i snabdijevanje el.energijom, plinom, parom i klimatizacija – **1.729,00 KM**, Q- Djelatnosti zdravstvene zaštite – **1.450,00 KM**, J- Informacije i komunikacije – **1.446,00 KM**, K-Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja– **1.400,00 KM**, O- Javna uprava odbrana/obrana; obavezno/obvezno socijalno osiguranje– **1.387,00 KM**, B-Vađenje ruda i kamena– **1.297,00 KM** i M- Stručne, naučne i tehničke djelatnosti–**1.000,00 KM**, dok je najniža u području I - Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)– **590,00 KM**.

Tabela 10. Zaposlenost i plaće po područjima i odjeljcima Standardne klasifikacije djelatnosti

	Broj zaposlenih				Prosječna neto plaća u KM			
	Q 2022.	Q 2021.	Q 2020.	Index Q2022/Q2021.	Q 2022.	Q 2021.	Q 2020.	Index Q2022/Q2021.
UKUPNO	82.740	82.178	82.073	100,68	962	858	820	112,12
A- Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	2.144	2.050	1.966	104,59	978	892	850	109,64
B- Vađenje ruda i kamena	3.766	4.125	4.488	91,30	1.297	1.100	1.076	117,91

C- Prerađivačka industrija	26.788	26.209	25.933	102,21	808	700	656	115,43
D- Proizvodnja i snabdijevanje el.energijom, plinom, parom i klimatizacija	1.282	1.337	1.366	95,89	1.729	1.622	1.602	106,60
E- Snabdijevanje vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	1.189	1.183	1.190	100,51	951	895	860	106,26
F- Građevinarstvo	4.009	4.152	4.223	96,56	725	605	608	119,83
G- Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikla	12.457	12.436	12.316	100,17	731	619	597	118,09
H- Prijevoz i skladištenje	3.787	3.667	3.777	103,27	749	655	637	114,35
I- Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	3.413	3.348	3.266	101,94	590	464	450	127,16
J- Informacije i komunikacije	786	789	752	99,62	1.446	1.089	1.148	132,78
K- Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	975	998	1.005	97,70	1.400	1.261	1.249	111,02
L - Poslovanje nekretninama	274	297	299	92,26	965	928	995	103,99
M- Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	1.909	1.869	1.823	102,14	1.000	896	865	111,61
N- Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1.154	1.099	1.122	105,00	703	554	538	126,90
O- Javna uprava odbrana/odbrana; obavezno/obvezno socijalno osiguranje	4.353	4.372	4.452	99,57	1.387	1.288	1.285	107,69
P- Obrazovanje	7.269	7.141	7.050	101,79	982	906	814	108,39
Q- Djelatnosti zdravstvene zaštite	4.811	4.719	4.671	101,95	1.450	1.376	1.319	105,38
R- Umjetnost, zabava i rekreacija	1.113	1.154	1.131	96,45	770	576	614	133,68
S- Ostale uslužne djelatnosti	1.261	1.233	1.243	102,27	928	834	770	111,27
00...Neraspoređeno po djelatnostima KD	-	-	-	-	-	-	-	-

Izvor podataka: Publikacija "Zeničko-dobojski kanton u brojkama", Federalni zavod za statistiku – Sarajevo, 2023.

U Tabeli 11. prikazani su podaci prosječnog broja zaposlenih i prosječnih neto plaća po općinama. Indeks prosječnog broja zaposlenih za 2022. godinu u odnosu na prosječnu zaposlenost u 2021. godini ima negativan trend rasta u općinama/gradovima Kantona.

Iz iste tabele evidentno je da su indeksi prosječne neto plaće za 2022. godinu u odnosu na prosjek u 2021. godini u porastu.

Tabela 11. Zaposlenost i prosječne neto plaće po općinama

Općina/Grad	Broj zaposlenih				Prosječna neto plaća u KM			
	Q 2022.	Q 2021.	Q 2020.	Index Q2022./Q 2021.	Q 2022.	Q 2021.	Q 2020.	Index Q2022./Q 2021.
UKUPNO	82.740	82.178	82.073	100,68	962	858	820	112,12

BREZA	2.775	2.912	2.962	95,30	1.071	955	970	112,15
DOBOJ-JUG	1.565	1.533	1.539	102,09	789	705	717	111,91
GRAD VISOKO	10.511	10.389	10.304	101,17	797	700	663	113,86
GRAD ZENICA	27.307	26.906	27.136	101,49	1.084	967	935	112,10
KAKANJ	6.777	6.970	7.098	97,23	1.216	1.110	1.087	109,55
MAGLAJ	4.245	4.250	4.311	99,88	891	795	739	112,08
OLOVO	1.929	1.947	1.888	99,08	816	772	720	105,70
TEŠANJ	13.900	13.783	13.535	100,85	802	707	652	113,44
USORA	2.048	1.921	1.780	106,61	954	843	776	113,17
VAREŠ	1.317	1.242	1.228	106,04	1.146	866	858	132,33
GRAD ZAVIDOVIĆI	4.725	4.757	4.811	99,33	894	812	751	110,10
ŽEPČE	5.641	5.568	5.481	101,31	810	720	677	112,50

Izvor podataka: Publikacija "Zeničko-dobojski kanton u brojkama", Federalni zavod za statistiku – Sarajevo, 2023.

1.5. Nezaposlenost

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, broj nezaposlenih lica u Zeničko – dobojskom kantonu, u decembru 2022. godine bio je **50.589** lica, a u isto vrijeme 2021. godine bilo je evidentirano je **52.365** lice, što je za **1.776** lica ili 3,51% manje u odnosu na isti period 2021. godine.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, udio Kantona u prosječnom broju nezaposlenih u FBiH (**285.158**) u 2022. godine bio je **17,74%**, a u 2021. godini (**299.717**) je **17,47%**.

Komparativni podaci broja nezaposlenih lica po općinama/gradovima za 2022. godinu dati su u Tabeli 12.

Tabela 12. Komparativni podaci nezaposlenosti

Općina/Grad	Broj nezaposlenih				Index 2020. 2019.	Index 2021. 2020.	Index 2022. 2021.
	2019.	2020.	2021.	2022.			
BREZA	1.582	1.642	1.516	1.479	103,79	92,33	97,56
DOBOJ-JUG	670	684	639	631	102,0	93,42	98,75
GRAD VISOKO	6.029	6.393	6.080	5732	106,0	95,10	94,28
GRAD ZENICA	18.325	18.664	17.360	16.781	101,8	93,01	96,66
KAKANJ	5.844	6.039	5.688	5.520	103,3	94,19	97,05
MAGLAJ	3.769	3.826	3.566	3.417	101,5	93,20	95,82
OLOVO	1.375	1.409	1.249	1.250	102,4	88,64	100,08
TEŠANJ	5.401	5.814	5.300	5.279	107,6	91,16	99,60
USORA	577	610	558	559	105,7	91,48	100,18
VAREŠ	892	929	831	779	104,1	89,45	93,74
GRAD ZAVIDOVIĆI	5.822	6.095	5.679	5.447	104,6	93,17	95,91
ŽEPČE	4.021	4.054	3.899	3.715	100,8	96,18	95,28
UKUPNO:	54.307	56.159	52.365	50.589	103,4	93,24	96,61

Izvor podataka: Publikacija "Zeničko-dobojski kanton u brojkama", Federalni zavod za statistiku – Sarajevo, 2023.

Podaci prikazani po općinama i po stručnoj spremi dati su u Tabeli 12. Najveći broj nezaposlenih u 2022. godini evidentiran je u Gradu Zenica –**16.781**, što je **33,17%** od ukupnog broja nezaposlenih u Kantonu.

Posmatramo po stručnoj spremi najveći broj nezaposlenih u ukupnom broju nezaposlenih u Kantonu evidentiran je u strukturi **KV – 36,58% i NKV – 29,59%**.

Tabela 12. Nezaposlene osobe prema stručnoj spremi (decembar 2022. i 2021. g.)

Općina/Grad		Ukupno	VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV
UKUPNO	2021.	52.365	3.155	232	12.876	87	203	19.140	1.263	15.409
	2022.	50.589	2.863	235	12.535	86	190	18.50	1.202	14.970
	ŽENE	30.493	2.105	156	8.537	75	39	8 9.695	579	9.307
BREZA	2021.	1.516	117	8	541	1	1	481	27	340
	2022.	1.479	107	9	527	3	1	475	27	330
DOBOJ- JUG	2021.	639	25	1	148	-	2	260	8	195
	2022.	631	25	-	148	-	2	249	8	199
KAKANJ	2021.	5.688	425	24	1.327	1	19	2.204	146	1.542
	2022.	5.520	388	25	1.306	1	21	2.154	134	1.491
MAGLAJ	2021.	3.566	155	8	631	-	9	1.191	108	1.464
	2022.	3.417	116	6	630	-	8	1.122	109	1.426
OLOVO	2021.	1.249	58	7	393	-	1	339	8	443
	2022.	1.250	53	8	412	-	1	331	8	437
TEŠANJ	2021.	5.300	240	20	1.045	5	25	2.049	130	1.786
	2022.	5.279	218	22	1.062	4	25	2.055	127	1.766
USORA	2021.	558	11	1	106	-	3	238	10	189
	2022.	559	19	1	102	-	1	234	8	194
VAREŠ	2021.	831	43	1	257	4	2	278	12	234
	2022.	779	34	2	236	3	2	272	9	221
GRAD VISOKO	2021.	6.080	459	34	1.460	-	8	2.391	32	1.696
	2022.	5.732	430	40	1.342	-	8	2.285	34	1.593
GRAD ZAVIDOVIĆI	2021.	5.679	262	14	1.402	-	14	2.210	106	1.671
	2022.	5.447	237	14	1.360	-	12	2.100	99	1.625
GRAD ZENICA	2021.	17.360	1.211	104	4.668	76	108	6.080	521	4.592
	2022.	16.781	1.107	98	4.540	75	101	5.896	497	4.467
ŽEPČE	2021.	3.899	149	10	898	-	11	1.419	155	1.257
	2022.	3.715	129	10	870	-	8	1.335	142	1.221

Izvor podataka: Publikacija "Zeničko-dobojski kanton u brojkama", Federalni zavod za statistiku – Sarajevo, 2023.

1.6. Registracija, stečaj i likvidacija

Jedan od indikatora stanja u privredi su podaci o registraciji, likvidaciji i stečaju privrednih subjekata kod Općinskog suda Zenica.

Prema podacima iz Izvještaja o radu Općinskog suda u Zenica za 2022. godinu, nisu iskazani podaci o registraciji novih privrednih subjekata. U istom periodu ovaj Sud je primio ukupno **163** prijedloga za pokretanje likvidacionog postupka.

Pored toga Općinski sud Zenica u 2022. godini primio je ukupno **139** prijedloga za otvaranje stečajnih postupaka. Istovremeno je u postupku riješio **60** predmet stečaja.

Komparativni podaci za 2020., 2021. i 2022. godinu, prema Izvještaju o radu Općinskog suda Zenica, dati su u sljedećoj tabeli.

Tabela 13. Registracija, stečaj i likvidacija privrednih subjekata

VRSTA PREDMETA	2020. godina		2021. godina		2022. godina	
	Primljeno	Primljeno	Primljeno	Riješeno	Primljeno	Riješeno
STEČAJ	59	65	71	61	139	60
LIKVIDACIJA	83	83	94	43	163	102
REGISTRACIJA	-	-	-	-	-	-

Izvor : Izvještaj o radu Općinskog suda u Zenica za 2022. godinu

Zbog izmjene sadržaja Izvještaja o radu Općinskog suda u Zenica za 2022. godinu, nisu navedeni podaci o registrovanim privrednim subjektima u 2022. godini.

1.7. Investicije

Objava podataka za investicije odnosi se na prethodnu godinu. Tokom 2021. godine u Federaciji BiH ostvarene su investicije u nova stalna sredstva u ukupnom iznosu od cca 3.79 milijarde KM i imaju rast.

Prema strukturi ulaganja, ostvarene investicije u „Građevinske objekte i prostore” iznosile su cca 1,78 milijardi KM, u “Strojeve, opremu i transportna sredstva” cca 1,81 milijarde KM, te u “Ostale namjene” cca 188 miliona KM.

U narednoj tabeli prikazani su komparativni podaci ostvarenih investicija u nova stalna sredstva od 2011. do 2021. godine. Iz tabele je evidentan neprekidan rast u ukupnom pregledu ovog vrlo bitnog pokazatelja stanja u privredi Zeničko-dobojskog kantona.

Tabela 14. Ostvarene investicije u nova stalna sredstva

Ostvarene investicije u nova stalna sredstva po namjeni ulaganja i tehničkoj strukturi, princip čistih djelatnosti u hilj./tis. KM							
God.	Ukupno	Građevinski objekti i prostori	Strojevi, oprema i transportna sredstva	Ostalo			
				Ukupno	biološka sredstva	proizvodi intelektualnog vlasništva	troškovi prijenosa vlasništva
2011	434.307	218.057	208.761	7.489	895	6.369	224
2012	404.083	239.778	153.138	11.167	1.062	9.977	127
2013	366.849	205.135	155.362	6.352	1.623	4.364	365
2014	378.642	175.837	194.350	8.455	2.412	5.710	335
2015	320.974	139.525	172.193	9.256	2.438	5.967	850
2016	348.268	158.201	181.319	8.748	3.235	5.395	117
2017	439.817	217.062	214.645	8.110	3.462	4.372	276
2018	463.525	232.207	216.714	14.604	2.239	12.085	281
2019	507.638	288.235	213.380	6.023	1.181	4.716	127
2020	546.588	366.299	164.155	16.134	3.598	12.046	489
2021	626.051	334.898	264.279	26.874	2.231	24.191	452

Izvor podataka: Publikacija “Zeničko-dobojski kanton u brojkama”, Federalni zavod za statistiku – Sarajevo, 2023.

Najviše ukupne ostvarene investicije u nova stalna sredstva po namjeni ulaganja i tehničkoj strukturi u 2021. godini u ZDK realizirane su u:

- F-Građevinarstvu, u iznosu 215.332 hilj./tis. KM,
- C-Prerađivačkoj industriji, u iznosu 118.910 hilj./tis. KM,
- D-Proizvodnja i snabdijevanje/opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija, u iznosu 108.847 hilj./tis. KM,
- G-Trgovini na veliko i na malo; popravaku motornih vozila i motocikla, u iznosu 47.886 hilj./tis. KM,

- B-Vađenju ruda i kamena, u iznosu od 32.951 hilj./tis. KM.

2. STANJE U PRERAĐIVAČKOJ INDUSTRIJI

Bez obzira na još uvijek prisutne probleme koji su produkt recesije, pandemije korona virusom, rata u Ukrajini, prerađivačka industrija Zeničko-dobojskog kantona bilježi pozitivne rezultate. Tako je nastavljen pozitivan trend izvoza, koji predstavlja najbitniju karakteristiku prerađivačke industrije u Zeničko-dobojskom kantonu. Udio izvoza prerađivačke industrije Zeničko-dobojskog kantona u ukupnom izvozu Zeničko-dobojskog kantona dosegao je nivo od 94,42%. Ostali parametri ovog područja djelatnosti su slijedeći:

- Index fizičkog obima industrijske proizvodnje je **98,8%**,
- Prosječan broj zaposlenih u 2022. godini je **26.788 lica**,
- Prosječna neto plaća za 2022. godine je bila **808,00 KM**,
- Izvoz je u 2022. godini bio cca **2,17 milijardi KM**, veći je u odnosu na 2021. godinu za cca 14,94%,
- Uvoz je u 2022. godini bio cca **2,08 milijarde KM**, veći je u odnosu na 2021. godinu za cca 28,56%,
- Ostvarene investicije u 2021. godini u nova stalna sredstva po namjeni ulaganja iznose **118.910 hilj./tis. KM**.

Posmatrano po potpodručjima grupisanim prema vrsti sirovina i proizvoda može se konstatirati slijedeće stanje u pojedinim djelatnostima:

2.1. Proizvodnja i prerada metala

Prema provjerenim podacima privrednih subjekata iz ove grupe, evidentna je prisutnost i utjecaj mnogih problema na tržištu. Međutim, zbog postojanja značajnih kapaciteta, sektor metalne industrije je ostao glavni nosilac privrednog razvoja Kantona, te ostvaruje značajne rezultate.

U Tabeli 15. dat je pregled poslovnih pokazatelja privrednih društava iz područja djelatnosti proizvodnje i prerade metala.

Tabela 15. Privredna društva iz područja djelatnosti: Proizvodnja i prerada metala

OPĆI PODACI												
NAZIV DRUŠTVA I SJEDIŠTE	Osnovna djelatnost	Godina index (%)	POSLOVNI REZULTATI I FINANC. STABILNOST PRIVREDNIH DRUŠTAVA							PROIZVODNI POKAZATELJI		
			Prihod od prodaje (000 KM)	Ukupna dobit (000 KM)	Potraživ. (000 KM)	Ukupno tekuće obaveze (000 KM)	Ukupno dugoročne obaveze (000 KM)	Prihod po zaposlenom (000 KM)	Rast prihoda %	Zaposlenost	Kapital (%)	
											Drž.	Priv.
“THERMO TECHNOLOGY INTERNATIONAL“ d.o.o. ZAVIDOVIĆI	Pr. ost. got. proizv. od metala	2022.	7.084,2	2.224,0	1.147,6	1.447,7	96,8	105,7	1,8	67	100	
		2021.	6.956,0	40,3	2.395,4	1.149,3	275,9	110,4	49,4	63	100	
		'22./'21	1,02	55,2	0,48	1,26	0,35	0,96	0,04	1,06	1,00	
“KRIVAJA METALI“ d.o.o. ZAVIDOVIĆI	Proizvodnja metalnih konstrukcija	2022.	20.712,6	1.027,4	3.172,2	7.907,1	1.217,6	183,3	48,0	113	100	
		2021.	13.999,7	170,5	2.848,8	7.311,6	1.322,7	114,8	9,8	122	100	
		'22./'21	1,48	6,03	1,11	1,08	0,92	1,60	4,9	0,93	1,00	
“E.S.C.” d.o.o. BREZA	Proizvodnja akumulacijskih spremnika	2022.	4.047,6	547,0	1.124,3	624,4	2,8	103,8	28,1	39	100	
		2021.	3.160,9	754,6	3.375,9	698,7	0	92,9	39,2	34	100	
		'22./'21	1,28	0,72	0,33	0,89	0	1,11	0,71	1,15	1,00	
“PROFIL-ISOLATION” d.o.o. ŽEPČE	Proizvodnja postrojenja od inoksa	2022.	21.317,1	1.322,2	2.941,6	3.886,0	5.052,0	463,4	10,1	46	100	
		2021.	19.361,1	1.890,9	1.715,4	4.426,2	1.163,9	420,9	54,3	46	100	
		'22./'21	1,10	0,70	1,71	0,88	4,34	1,10	0,19	1,00	1,00	
“VIN-METAL” d.o.o. ŽEPČE	Proizvodnja metalnih konstrukcija	2022.	2.298,3	43,1	442,1	359,3	125,7	127,7	17,9	18	100	
		2021.	1.949,1	98,7	480,5	474,1	85,0	114,6	61,8	17	100	
		'22./'21	1,18	0,43	0,92	0,75	1,48	1,11	0,29	1,05	1,00	
“METALSKOP” d.o.o. TEŠANJ	Proizvodnja metalnih dijelova	2022.	1.129,7	367,4	175,5	191,3	18,00	94,1	9,0	12	100	
		2021.	1.036,1	357,2	148,2	137,1	18,00	86,3	63,8	12	100	
		'22./'21	1,09	1,03	1,18	1,39	1,00	1,09	0,14	1,00	1,00	

Izvor podataka: Baze podataka za privredne subjekte

2.2. Proizvodnja i prerada celuloze, papira i drveta

Očigledno je da privredni subjekti iz potpodručja proizvodnje celuloze, papira i drveta imaju izuzetno povoljan odnos izvoza i uvoza.

U Tabeli 16. dat je pregled poslovnih pokazatelja privrednih društava iz područja djelatnosti proizvodnje celuloze, papira, prerade drveta i proizvodnja proizvoda od drveta i ostalih djelatnosti.

Prema dobivenim podacima gospodarskih subjekata iz ove grupe evidentan je značajan rast potražnje, ali uz druge izražene probleme.

U ovim potpodručjima evidentni su veliki i slobodni proizvodni kapaciteti konvencionalnog tehnološkog nivoa. Ova činjenica upućuje na veliki potencijal, posebno na bazi domaće sirovine.

2.3. Privredna društva ostalih područja djelatnosti

Prema provjerenim podacima privrednih subjekata iz ove grupe evidentan je značajan rast potražnje, ali uz druge izražene probleme. Podaci poslovanja ove grupacije dati su u Tabeli 17.

U ovim potpodručjima evidentni su veliki i slobodni proizvodni kapaciteti konvencionalnog tehnološkog nivoa. Ova činjenica upućuje na veliki potencijal, posebno na bazi domaće sirovine.

Značajno je istaći da je ova grupa prerađivačkih djelatnosti iskazala izvoznu orijentaciju u sve većem postotku. Ovaj trend prati uvođenje novih tehnologija, što stvara bolju konkurentsku poziciju na inotrzštu.

Razvojni planovi ovih privrednih subjekata su iskazani u povećanju proizvodnih kapaciteta, novim proizvodima i tehnologijama.

Tabela 16. Privredna društva iz područja djelatnosti: Proizvodnja celuloze, papira, djelatnosti prerade drveta i ostalo

OPĆI PODACI												
NAZIV DRUŠTVA I SJEDIŠTE	Osnovna djelatnost	God-Index (%)	POSLOVNI REZULTATI I FINANC. STABILNOST PRIVREDNIH DRUŠTAVA							PROIZVODNI POKAZATELJI		
			Prihod od prodaje (000 KM)	Ukupna dobit (000 KM)	Potraživ. (000 KM)	Ukupno tekuće obaveze (000 KM)	Ukupno dugoročne obaveze (000 KM)	Prihod po zaposlenom (000 KM)	Rast prihoda %	Zaposlenost	Kapital (%)	
											Drž.	Priv.
“PINETO” d.o.o. VISOKO	Proizvodnja kartonske ambalaže	2022.	1.407,0	0	142,0	209,5	230,5	70,4	30,6	20		100
		2021.	1.077,4	3,9	170,2	136,3	167,7	53,9	2,7	20		100
		'22./'21.	1,30	0	0,83	1,54	1,34	1,30	11,33	1,00		1,00
“UNIMER” d.o.o. OLOVO	Proizvodnja rezane građe	2022.	179,3	13,6	39,0	34,6	31,6	59,8	16,2	3		100
		2021.	154,3	9,5	44,0	43,1	31,6	51,4	-22,5	3		100
		'22./'21.	1,16	1,43	0,89	0,80	1,00	1,16	-0,71	1,00		1,00
“SECOM“ d.o.o. VISOKO	Proiz. bukovih ploča i namještaja	2022.	11.317,3	819,7	806,0	836,5	0	82,0	7,5	138		100
		2021.	10.528,7	783,1	737,7	1.226,9	20,2	62,3	6,3	147		100
		'22./'21.	1,07	1,05	1,09	0,68	0	1,31	1,19	0,94		1,00
“FANTASY UNIKAT” d.o.o. ZENICA	Proizvodnja ostalog namještaja	2022.	541,1	32,0	171,2	370,6	0	33,8	-16,2	16		100
		2021.	645,6	5,4	173,7	422,0	0	30,7	6,5	21		100
		'22./'21.	0,84	5,92	0,98	0,87	0	1,10	-2,49	0,76		1,00
“NATRON-HAYAT“ d.o.o. MAGLAJ	Proiz. cel. papira i pap. proizvoda	2022.	345,4	61.687,6	76.185,1	26.438,3	1.124,8	361,3	80,0	956	2	98
		2021.	191,8	33.562,4	28.574,9	15.686,1	5.916,3	223,1	61,4	860	2	98
		'22./'21.	1,80	1,84	2,67	1,68	0,19	1,62	1,30	1,11	1,00	1,00
“BUDO EXPORT“ d.o.o ŽEPČE	Proiz. i promet drvnih sortimenata	2022.	17.321,7	2.089,6	101,8	1.246,6	140,4	105,6	9,6	164		100
		2021.	15.802,7	2.063,2	146,7	819,8	339,7	91,3	11,2	173		100
		'22./'21.	1,10	1,01	0,69	1,52	0,41	1,16	0,86	0,95		1,00

Izvor podataka: Baze podataka za privredne subjekte

Tabela 17. Privredna društva iz ostalih područja djelatnosti

OPĆI PODACI													
NAZIV DRUŠTVA I SJEDIŠTE	Osnovna djelatnost	God- Index (%)	POSLOVNI REZULTATI I FINANC. STABILNOST PRIVREDNIH DRUŠTAVA							PROIZVODNI POKAZATELJI			
			Prihod od prodaje (000 KM)	Ukupna dobit (000 KM)	Potraživ. (000 KM)	Ukupno tekuće obaveze (000 KM)	Ukupno dugoročne obaveze (000 KM)	Prihod po zaposlenom (000 KM)	Rast prihoda %	Zaposlenost		Kapital (%)	
												Drž.	Priv
“SIROVINA-EKO” d.o.o. MAGAJ	Reciklaža sek.sir.	2022.	15.563,3	921,5	513,4	497,0	0	1.414,8	17,8	11		100	
		2021.	13.212,2	1.303,8	381,6	441,2	0	1.101,0	128,8	12		100	
		'22./'21.	1,18	0,71	1,34	1,13	0	1,28	0,14	0,92		1,00	
„REGIONALNA DEPONIJA MOŠČANICA“ d.o.o. ZENICA	Obrada i zbrinjavanje neopasnog otpada	2022.	3.706,4	1.338,3	617,0	1.161,4	4.292,7	95,0	-9,5	39	100		
		2021.	4.095,0	1.326,2	675,5	1.186,5	5.240,6	102,4	20,0	40	100		
		'22./'21.	0,90	1,01	0,91	0,98	0,82	0,93	-0,47	0,97	1,00		

Izvor podataka: Baze podataka za privredne subjekte

2.4. Proizvodnja građevinskih materijala

U Tabeli 18. dat je pregled poslovnih pokazatelja privrednih društava iz područja proizvodnje građevinskog materijala.

Gospodarski subjekti iz ovog potpodručja su u proteklom periodu bili u znatnoj mjeri u problemima zbog smanjene potražnje i izostanka investicija. Međutim projekti, kao što su izgradnja autoputa na koridoru V-c i stanogradnja, u znatnoj mjeri su relaksirali njihovu situaciju.

Tabela 18. Privredna društva iz područja djelatnosti: Proizvodnja građevinskog materijala

OPĆI PODACI												
NAZIV DRUŠTVA I SJEDIŠTE	Osnovna djelatnost	God. Index (%)	POSLOVNI REZULTATI I FINANC. STABILNOST PRIVREDNIH DRUŠTAVA							PROIZVODNI POKAZATELJI		
			Prihod od prodaje (000 KM)	Ukupna dobit (000 KM)	Potraživ. (000 KM)	Ukupno tekuće obaveze (000 KM)	Ukupno dugoročne obaveze (000 KM)	Prihod po zaposlenom (000 KM)	Rast prihoda %	Zaposlenost	Kapital (%)	
											Drž.	Priv.
"TBG BH" d.o.o. KAKANJ	Proizvodnja i distribucija betona	2022.	13.943,1	720,9	2.354,6	3.241,8	39,4	324,3	9,7	43		100
		2021.	12.704,9	-375,3	1.937,3	5.381,8	32,5	276,2	-2,2	46		100
		'22./'21.	1,10	1,92	1,21	0,60	1,21	1,17	4,40	0,93		1,00
"TVORNICA CEMENTA KAKANJ" d.d. KAKANJ	Proizvodnja cementa	2022.	115.529,2	17.748,8	13.199,5	15.242,0	2.722,6	571,9	21,7	202		100
		2021.	94.948,5	21.710,4	15.582,3	15.613,4	2.796,7	467,7	4,7	203		100
		'22./'21.	1,22	0,82	0,85	0,98	0,97	1,22	4,62	0,99		1,00
"TERMO-BETON" d.o.o. BREZA	Proizvodnja betonske galanterije	2022.	12.085,54	1.598,61	1.906,5	3.684,6	594,5	91,5	42,9	132		100
		2021.	8.456,9	847,8	1.634,1	2.999,7	889,6	54,9	5,9	154		100
		'22./'21.	1,43	1,88	1,17	1,23	0,67	1,67	7,27	0,86		1,00
"UGARAK-PRODUKT" d.o.o. VISOKO	Proizv. i ugr. PVC i ALU stolarije	2022.	16.998,6	322,0	3.091,1	3.868,1	3.044,3	197,7	21,0	86		100
		2021.	14.051,3	489,5	3.221,3	4.212,3	3.321,2	151,1	-20,6	93		100
		'22./'21.	1,21	0,66	0,96	0,92	0,92	1,31	1,02	0,92		1,00

Izvor podataka: Baze podataka za privredne subjekte

2.5. Proizvodnja proizvoda od tekstila i kože

U Tabeli 19. dat je pregled poslovnih pokazatelja privrednih društava iz područja proizvodnje proizvoda od tekstila i kože.

Gospodarski subjekti iz ovog potpodručja djelatnosti su uglavnom orjentirani na „lohn“ poslove i dorade za stranog naručioca kroz koje se realiziraju ograničeni financijski efekti. Duga tradicija u ovoj oblasti rezultirala je otvaranjem novih proizvodnih pogona. Posebnu ekspanziju doživjela je proizvodnja dijelova za automobile u više gospodarskih subjekata na području Kantona.

Razvojni planovi ovih gospodarskih subjekata su iskazani u povećanju proizvodnih kapaciteta, novim proizvodima i tehnologijama, te potrebi za stalnom obukom novouposlenih radnika i radnika na novim mašinama.

Kod identifikacije problema, gospodarski subjekti iz ove grupe djelatnosti su istakli problem visokih cijena investiranja, velikog opterećenja usljed destimulativne porezne politike, neadekvatne borbe protiv sive ekonomije, a naročito zbog uvoza, visokih cijena energije i sl.

Tabela 19. Privredna društva iz područja djelatnosti: Proizvodnja proizvoda od tekstila i kože

OPCI PODACI												
NAZIV DRUŠTVA I SJEDIŠTE	Osnovna djelatnost	God. index (%)	POSLOVNI REZULTATI I FINANC. STABILNOST PRIVREDNIH DRUŠTAVA							PROIZVODNI POKAZATELJI		
			Prihod od prodaje (000 KM)	Ukupna dobit (000 KM)	Potraživ. (000 KM)	Ukupno tekuće obaveze (000 KM)	Ukupno dugoročne obaveze (000 KM)	Prihod po zaposlenom (000 KM)	Rast prihoda %	Zaposlenost	Kapital (%)	
											Drž.avni	Privatni
“ALBEX GROUPE-SIROVINA- KOŽA-KRZNO” d.o.o. VISOKO	Primarna obrada sirove kože	2022.	1.392,8	424,3	67,5	115,2	0	126,6	-35,5	11		100
		2021.	2.158,8	682,2	150,1	89,5	0	143,9	57,2	15		100
		'22./'21.	0,64	0,62	0,44	1,29	0	0,88	-0,62	0,73		1,00
“ZIKO” d.o.o. ZAVIDOVIĆI	Proizvodnja radnih odijela	2022.	8.091,6	1.465,1	271,7	668,7	0	22,5	-1,5	360		100
		2021.	8.217,9	2.078,0	292,9	2.227,4	0	20,5	2,7	401		100
		'22./'21.	0,98	0,70	0,93	0,30	0	1,10	-0,55	0,90		1,00
“ALMA-RAS” d.o.o. OLOVO	Proizvodnja finog rublja	2022.	72.200,9	5.094,17	10.014,2	19.978,8	7.301,4	59,9	11,1	1205		100
		2021.	65.958,8	7.736,5	7.732,7	15.045,2	2.698,9	52,1	9,5	1265		100
		'22./'21.	1,09	0,66	1,29	1,33	2,70	1,15	1,17	0,95		1,00

Izvor podataka: Baze podataka za privredne subjekte

3. ENERGETIKA I RUDARSTVO

Energetika i rudarstvo u Zeničko-dobojskom kantonu odražavaju jednu od osnovnih karakteristika privrede Kantona, a to je bazno-energetsko sirovinska.

Energetska politika Bosne i Hercegovine se usvaja na entitetskom nivou, odnosno Federalnom nivou i nadležnost je Federacije Bosne i Hercegovine.

Osnova za izradu ovog dijela Informacije su zvanični statistički pokazatelji, podaci dobiveni od rudnika uglja, te podaci iz učinjenih analiza i procjena.

3.1. Rudarstvo

Zakon o rudarstvu u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 26/10) i Zakon o geološkim istraživanjima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 9/10) jednoobrazno uređuju ovu oblast na cijelom teritoriju Federacija BiH.

Rješenja iz oba zakona obezbjedila su preduslove za donošenje kantonalnih zakona i više od 95 podzakonskih akata kojim će se zamijeniti prevaziđeni pravilnici koji su još u primjeni, a velika većina njih datira još od 1954. godine.

Novi podzakonski akti/pravilnici pripremaju se u skladu sa direktivama Evropske unije, što će, posebno za rudnike s podzemnom eksploatacijom, imati veliki značaj u povećanju stepena kolektivnih mjera zaštite na radu.

U toku 2009. godine Vlada Federacije je donijela Odluku o prijenosu udjela Federacije Bosne i Hercegovine u rudnicima uglja u Federaciji BiH na JP „Elektroprivreda BiH“ d.d. Sarajevo u cjelokupnom iznosu, pa je tako sada svaki rudnik uglja na području Kantona Zavisno društvo u okviru JP „Elektroprivreda BIH“ d.d. Sarajevo, sa svim pravima i obavezama navedenog statusa.

Vađenje ruda i kamena ima dugu tradiciju u Zeničko-dobojskom kantonu. Od deset rudnika uglja (mrki i lignit) u Federaciji Bosne i Hercegovine, tri rudnika mrkog uglja su na području Zeničko-dobojskog kantona, a to su RMU „Kakanj“ d.o.o. Kakanj, RMU „Zenica“ d.o.o. Zenica i RMU „Breza“ d.o.o. Breza. Ugalj se najvećim dijelom transformira u električnu energiju, toplotnu energiju, te za potrebe industrije i široke potrošnje.

Privredni subjekti iz ovog područja djelatnosti u 2022. godini zabilježili su pad izvoza, koji je imao vrijednost od **cca 9,687 miliona KM** i manji je u odnosu na 2021. godinu za 18,14%. Istovremeno evidentiran je veći uvoz od **cca 349,15 miliona KM**, odnosno za 98,19%.

Osnovni parametri ovog područja djelatnosti za 2022. u odnosu na 2021. godinu su slijedeći:

- Index fizičkog obima industrijske proizvodnje je bio **89,2**,
- Broj zaposlenih je bio **3.766**, uz neznatan pad od **8,7%**,
- Prosječna neto je bila **1.297 KM**, uz rast od **17,9%**.

Prema dobivenim podacima privrednih subjekata iz ovog područja djelatnosti, evidentna je prisutnost i utjecaj mnogih problema. Međutim, zbog postojanja značajnih kapaciteta, područje djelatnosti B- Vađenje ruda i kamena ostao je jedan od važnih nosilaca privrednog razvoja Kantona, te ostvaruje značajne rezultate.

U Tabeli 20. dat je pregled poslovnih pokazatelja privrednih društava iz područja B-Vađenje ruda i kamena.

Tabela 20. Privredna društva iz područja djelatnosti: Eksploatacija mineralnih sirovina B-Vađenje ruda i kamena

OPĆI PODACI												
NAZIV DRUŠTVA I SJEDIŠTE	Osnovna djelatnost	Godina index (%)	POSLOVNI REZULTATI I FINANC. STABILNOST PRIVREDNIH DRUŠTAV A							PROIZVODNI POKAZATELJI		
			Prihod od prodaje (000 KM)	Ukupna dobit (000 KM)	Potraživ. (000 KM)	Ukupno tekuće obaveze (000 KM)	Ukupno dugoročne obaveze (000 KM)	Prihod po zaposlenom (000 KM)	Rast prihoda %	Zaposlenost	Kapital (%)	
											Drž.	Priv.
ZD RMU "KAKANJ" d.o.o. KAKANJ	Vađenje uglja	2022.	65.654,5	0	1.546,9	105.983,9	30.428,9	49,4	12,8	1329	100	
		2021.	58.225,6	-14.573,8	3.947,2	104.324,4	27.335,3	39,5	-12,0	1473	100	
		'22./'21.	1,13	0	0,39	1,01	1,11	1,25	1,07	0,90	1,00	
ZD RMU "ZENICA" d.o.o. ZENICA	Vađenje uglja	2022.	16.360,4	0	2.040,2	153.388,3	84.099,9	15,9	-49,3	1031	100	
		2021.	32.289,9	-15.200,8	1.452,6	153.299,1	61.833,5	28,6	-9,1	1130	100	
		'22./'21.	0,51	0	1,40	1,00	1,36	0,55	-5,42	0,91	1,00	
"BBM-VAREŠ" d.o.o. VAREŠ	Proizvodnja kamena za građevin.	2022.	135,9	0	97,9	848,6	826,5	9,7	-79,0	14		100
		2021.	646,7	-686,2	235,6	179,5	876,6	43,1	-52,5	15		100
		'22./'21.	0,21	0	0,41	4,73	0,94	0,22	-1,50	0,93		1,00
ZD RMU "BREZA" d.o.o. BREZA	Vađenje lignita	2022.	35.334,4	0	1.898,1	114.193,9	38.603,6	35,9	55,6	984	100	
		2021.	22.704,6	-23.035,2	673,5	115.353,9	31.142,8	20,3	-28,9	1116	100	
		'22./'21.	1,56	0	2,82	0,99	1,24	1,77	1,92	0,88	1,00	

Izvor podataka: Baze podataka za privredne subjekte

Kod identifikacije problema privredni subjekti iz ove grupe djelatnosti su istakli problem visokih cijena investiranja, velikog opterećenja usljed destimulativne porezne politike, a naročito zbog uvoza, visokih cijena energije i sl.

Posebno su apostrofirani slijedeći problemi koji opterećuju privredne subjekte:

- nedostizanje fizičkog obima proizvodnje,
- ugrožavanje tekuće likvidnosti,
- rizik nabavki, rizici vezani za imovinu,
- rizik umanjenja kapitala,
- rizik profesionalnog zdravlja i sigurnosti na radu,
- neadekvatni radovi na otkrivci,
- neadekvatni radovi na široj pripremi,
- nedostizanje zadanog nivoa kvalitete uglja,
- nagomilane obveze poduzeća prema državi,
- zastoji u jamskim kapacitetima zbog stalne pojave oksidacijskih procesa i požara,
- zastarjela mašinska i elektro oprema.

U Tabeli 21. predstavljene su godišnje obaveze koncesionara utvrđene od strane Komisije Ministarstva za privredu, zaključno sa 31.12.2022. godine.

Tabela 21. Stanje ugovorenih obaveza po osnovu koncesionih naknada za eksploatacane količine mineralnih sirovina za 2022. godinu

Red.br	Koncesionar Datum ugovora	Godišnja ugovorom definisana minimalna obaveza /KM/	Stanje obaveza na dan 31.12.2022. godine /KM/	Uplaćeno u 2022. godini /KM/
1.	“TRGOŠPED” d.o.o. Kakanj 01.10.2003.	33.000,00	24.744,18	17.984,20
2.	“CESTING” d.o.o. Žepče 19.10.2009.	16.000,00	7.000,00 (minimalne obaveze) (Po zapisniku je dug 18.291,20 KM jer je eksploatisano više od minimalne kontinuirane koncesione naknade.) Napomena: Utruženo 61.000,00 KM (period 2010.-2014.)	8.000,00
3.	“DIM KAMENOLOM” d.o.o. Žepče 30.01.2013.	17.222,00	40.911,72	167.872,52 Napomena: plaćen utruženi dug i dug po aktiviranoj mjenici
4.	“BBM VAREŠ” d.o.o. Vareš 17.05.2002.	43.500,00	10.875,00	32.625,00
5.	“E&P” d.o.o. Zavidovići 26.04.2006.	37.500,00	18.205,11	55.500,00
6.	“MGV GRADNJA” d.o.o Zavidovići 22.05.2001.	28.000,00	Pretplata 11.651,05	190.451,97 (KKN) 4.950,00 (JKN) Ukupno: 195.401,97
7.	“IGM” d.o.o. Visoko 30.10.2001.	Nema ugovorom definisane minimalne obaveze.	18.179,80	13.918,04
8.	“TVORNICA CEMENTA KAKANJ” d.o.o. Kakanj 12.09.2000.	Nema ugovorom definisane minimalne obaveze.	133.265,74	471.704,62
9.	“ABLE INVESTMENT” d.o.o. Sarajevo 24.05.2016.	22.500,00	22.500,00	22.500,00
10.	“ŽGP” d.o.o. Zenica 28.08.2013.	38.800,00	23.800,00 (minimalne obaveze)	52.739,74

11.	„KOMGRAD – ZE” d.o.o. Zenica 17.12.2014.	33.620,00	33.620,00 Napomena: Utruženo 78.059,00 KM (period 2019.-2021.)	0,00
12.	„GEOMET” d.o.o. Olovo 20.07.2012.	180.000,00	109.977,19	166.332,35
13.	“AB-TRANS” d.o.o. Tešanj 20.07.2020.	13.000,00	0,00	0,00
14.	Rudnik mrkog uglja “KAKANJ” d.o.o. Kakanj 28.12.2020.	800.000,00	368.023,20 (JKN) 927.615,27 (KKN) Ukupno: 1.295.638,40	153.343,00 (JKN) 322.646,35 (KKN) Ukupno: 475.989,35
15.	“EASTERN MINING” d.o.o. Sarajevo 12.03.2013.	390.000,00 (osnovno polje)	97.500,00	390.000,00 (KKN) 19.200,00 (JKN) Ukupno: 409.200,00
16.	“SANEX” d.o.o. Breza Raskinut ugovor		0,00	7.500,00
	UKUPNO		1.835.857,29	2.097.267,79

Izvor: Ministarstvo za privredu

Upoređujući podatke iz prethodnih godina sa podacima za 2022. godinu, može se zaključiti slijedeće:

- povećan je broj samoinicijativnih zahtjeva za dodjelu koncesije od strane privrednih društava,
- preduzete su sve potrebne aktivnosti u svrhu naplate kontinuirane koncesione naknade od koncesionara,
- kod pojedinih privrednih subjekta donesene su pravosnažne sudske presude te se preduzimaju aktivnosti na izmirenju utuženih dugovanja iz ranijih godina,
- nastavak izgradnje trase autoputa na koridoru V-c kroz područje Zeničko-dobojskog kantona trebao bi da rezultira povećanjem potražnje za proizvodima od mineralnih sirovina, što bi imalo pozitivan učinak na poslovanje koncesionara.

3.2. Energetika

Područje djelatnosti D- Proizvodnja i snabdijevanje/opskrba električnom energijom i plinom je također jedno od bitnih područja za privredu Zeničko-dobojskog kantona. Ono se odnosi na osnovne vrste energije i energenata, a to su električna energija, prirodni gas, nafta i naftni derivati.

Elektro-energetski sistem je na području Zeničko-dobojskog kantona u 2022. godini funkcionisao stabilno, kako u oblasti proizvodnje, tako i u oblasti prijenosa i distribucije električne energije. Zahvaljujući tome omogućeno je kontinuirano snabdjevanje električnom energijom. Tehničko-tehnološki uslovi za dalji rast proizvodnje objektivno postoje, ali u najvećoj mjeri zavise o mogućnostima isporuke i potreba (potrošnje) električne energije. Snabdjevenost tržišta, odnosno, potrošača električnom energijom, tokom cijele prethodne godine bila je zadovoljavajuća i u skladu sa potrebama.

Zbog organizacijske strukture područja djelatnosti D-Proizvodnja i snabdijevanje/opskrba električnom energijom i plinom (dominantno privrednog društva JP “Elektroprivreda BiH”),

privredni subjekti iz ovog područja djelatnosti iz Zeničko-dobojskog kantona, statistički posmatrano nisu imali uvoza niti izvoza.

Osnovni parametri ovog područja djelatnosti za 2022. godinu u odnosu na 2021. godinu imaju blagi pad i oni su sljedeći:

- Index fizičkog obima industrijske proizvodnje Grupacije AE– Energija bio je **92,7**.

U Području djelatnosti D-Proizvodnja i snabdjevanje/opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija:

- Broj zaposlenih je bio 1282, uz pad **4,11%**,
- Prosječna neto plaća je bila 1.729,00 KM, uz rast **6,59%**.

Federalna vlada je na 356. sjednici, održanoj 30.03.2023. godine usvojila Bilans energetske potrebe FBiH za 2023. godinu koji uključuje i energetske pokazatelje ostvarenja Bilansa u 2022. godini, u kojem je ocijenjeno da planirane količine četiri energenta osiguravaju preduslove za stabilno snabdjevanje Federacije BiH u 2022. godini.

Električna energija

Vlada Federacije BiH danas je usvojila izvještaj o provođenju projekata po Programu javnih investicija u sektoru energije, zaključno sa 31.12.2020. godine. Svih 15 projekata obuhvaćenih izvještajem provode se u okviru Programa javnih investicija Federacije BiH – projekti u realiziranju.

Devet provodi JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo: Vjetropark Podveležje 1, hidroelektrane Vranduk i Janjići na rijeci Bosni, HE Una Kostela, Električna distribucija BiH, Power IV – EP BiH – Uvođenje SCADA/DMS i TK u distribucijski sektor, Blok 7- 450 MW TE Tuzla, Blok 8 – 300MW TE Kakanj i RiTE Bugojno 300 MW.

Projekti koje provodi BH GAS d.o.o. Sarajevo su gasifikacija Srednjobosanskog kantona i južna interkonekcija BiH i Hrvatska.

Jedna od dvije termoelektrane u Federaciji Bosne i Hercegovine instalisana je na području Kantona, u Kaknju - JP EBiH - Podružnica TE “Kakanj”, gdje se, pored električne energije, proizvodi i toplotna energija, i tehnološka para. Pored toga, “Natron-Hayat” d.o.o. Maglaj vrši proizvodnju električne energije za vlastite potrebe u okviru vlastitih proizvodnih kapaciteta.

U Tabeli 22. dat je pregled uporednih podataka proizvodnje električne energije u periodu od 2015. do 2022. godine (podatak za plan proizvodnje “Natron-Hayat” je procenjen).

Tabela 22. Uporedni podaci proizvodnje električne energije

TERMOELEKTRANA	Plan proizvodnje 2018. godina [GWh]	Plan proizvodnje 2019. godina [GWh]	Plan proizvodnje 2020. godina [GWh]	Plan proizvodnje 2021. godina [GWh]	Plan proizvodnje 2022. godina [GWh]

JP EBiH - PODRUŽNICA TE "KAKANJ"	2.000,1	2.227,2	2.217,6	2.023,30	2.003,20
TE "NATRON-HAYAT" d.o.o. MAGLAJ	160,6	160,6	160,6	265,00	265,00
UKUPNO	2.160,7	2.387,8	2.378,2	2.228,3	2.268,20

Izvor: JP "Elektroprivreda BiH" i "Natron-Hayat" - Plan – Bilans energetske potrebe FBiH

Jedan od bitnih elemenata područja djelatnosti D-Proizvodnja i snabdijevanje/opskrba električnom energijom i plinom, na području Zeničko-dobojskog kantona je proizvodnja električne energije korištenjem hidro-potencijala. Na osnovu zakonskih i prirodnih preduslova na području Kantona u proteklom periodu dodijeljeno je više koncesije na vodu za izgradnju mini hidroelektrana.

U Tabeli 23. dat je pregled mini hidroelektrana u ZDK (dodjeljenih koncesija na vodu za izgradnju).

Tabela 23. Mini hidroelektrane u ZDK (dodjeljene koncesije na vodu za izgradnju MHE)

R. br.	Naziv objekta MHE	Vodotok/ Lokalitet	Općina	Instalis. snaga (kW)	Moguća godišnja proizvodnja (GWh)	Koncesionar	Status
1.	Botašnica ušće	Gostović	Zavidovići	921	3,775	„EBH“ d.o.o. Sarajevo	U funkciji
2.	Rujevica ušće	Gostović	Zavidovići	714	2,602	„EBH“ d.o.o. Sarajevo	U funkciji
3.	Kamenica	Gostović	Zavidovići	778	2,655	„EBH“ d.o.o. Sarajevo	U funkciji
4.	Čardak	Gostović	Zavidovići	945	4,514	„EBH“ d.o.o. Sarajevo	U funkciji
5.	Bistričak	Bistričak	Zenica	810	4,035	„FEKO-ENERGY“ d.o.o. Zenica	U funkciji
6.	Čajdraš	Magistralni cjevovod zeničkog vodovoda	Zenica	485	3,633	JP "Vodovod i kanalizacija" d.o.o. Zenica	U funkciji
7.	Vareš	Stavnja	Vareš	980	4,600	„EKO-ENERGY“ d.o.o. Tešanj	U funkciji
8.	Podjezera	Jezeračka rijeka	Zenica	460+190	1,822	„EKO-ENERGY“ d.o.o. Tešanj	U funkciji

9.	Pepelari	Pepelarska rijeka	Zenica Žepče	448	2,300	„EMY“ d.o.o. Zenica	U funkciji
10.	Petrovići	Stupčanica	Olovo	1.555	6,65	„ENERGONOVA“ d.o.o. Sarajevo	-
11.	Tribija	Tribija	Vareš	961	3,97	„ENERGONOVA“ d.o.o. Sarajevo	-

Izvor: Informacija o koncesijama na vodama za 2022. godinu, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede ZDK

U Tabeli 24. dat je pregled solarnih elektrana (SE) u Zeničko-dobojskom kantonu.

Tabela 24. Pregled solarnih elektrana (SE) u Zeničko-dobojskom kantonu

R. br.	Naziv imaoca dozvole za rad	Broj izdate dozvole za rad	DOZVOLE		SJEDIŠTE	ADRESA	NAZIV POSTROJENJA	Tehničke karakteristike proizvodnog objekta
			Datum izdavanja dozvole za rad	Datum prestanka važenja dozvole za rad				Instalisana snaga (kW)
								Predviđ. godiš. proizvodnja (MWh)
1	"SUBAŠIĆ" d.o.o. Tešanj	06-13-1-182-1/22	26.03.2023.	25.03.2033.	Tešanj	Potočani b.b. Jelah	SE "SUBAŠIĆ 1"	12,50/15,00
2	"SV Energija" d.o.o. Tešanj	06-03-86/1/14	13.05.2014.	12.05.2024.	Tešanj	Lepenica br. 206	SE "LEPENICA 1"	10,00/11,60
3	„SSAM plast“ d.o.o. Jelah	UP1-06-13-1-133-1/22	22.09.2022.	21.09.2034.	Tešanj	Poslovna zona „Cigлана“ broj 11	„SP-1“	23,00/34,00
4	"BEA" d.o.o. Mekiš bb-Tešanj	06-03-880/30/14	04.04.2015.	13.04.2025.	Tešanj	Mekiš bb	SE "BE.23-1"	20,00/25,10
5	Obrt "POLJOTRG", vl. Bektaš Dženeta	06-03-421/7/15	31.08.2015.	30.08.2025.	Visoko	Uvorići bb	SE "POLJOTRG"	23,00/31,15
6	"MAHIR" d.o.o. Visoko	06-03-422/8/15	13.11.2015.	12.11.2025.	Visoko	Uvorići broj 25	SE "MAHIR"	23,00/28,75
7	"COMEX" d.o.o. Tešanj	UP1-06-13-1-1-1/21	26.05.2021.	25.05.2033.	Tešanj	Meše Selimovića br. 25	SE "RADUŠA 3"	23,00/28,84
8	"PRAHA" d.o.o. Žepče	UP1-06-13-1-97-1/20	15.03.2021.	14.03.2031.	Žepče	Ozimica bb	SE "PRAHA 1-150"	150,00/232,00
9	Proizvodnja električne energije "SM", vl. Brka Semira	06-03-1083/43/15	05.04.2016.	14.04.2026.	Tešanj	Kotlanice bb	SE "SM BRKA"	10,00/11,10
10	"ENERGY" d.o.o.	UP1-06-13-1-153-1/20	28.04.2021.	27.04.2031.	Kakanj	311. Lahke brigade bb	SE "ENERGY" SE "ENERGY 2" SE "ENERGY 3"	149,00/253,00

11	Proizv. el. energije "SE ELEKTRONIK", vl. Prnjavorac Nezir	06-03- 42/1/16	15.06.2016.	14.06.2026.	Tešanj	Nisima Albaharija 1	SE "DOLINA"	12,50/15,00
12	"SAMI PROMET" d.o.o. Visoko	UP1-06-13- 1-70-1/21	11.07.2021.	10.07.2031.	Visoko	Donja Vratnica bb	SE "SAMI PROMET 1"	30,00/36,63
13	"SJAJ" Maglaj, d.o.o.	UP1-06-13- 1-109-1/21	20.07.2021.	19.07.2031.	Maglaj	1. marta bb	SE "SJAJ"	23,00/27,00
14	"ALIM" d.o.o. Visoko	UP1-06-13- 1-89-1/21	09.09.2021.	08.09.2031.	Visoko	Industrijska zona - Ozrakovići bb	SE "ALIM"	30,00/43,42
15	"HENKOPROM" d.o.o. Žepče	UP1-06-13- 1-130-1/21	07.10.2021.	06.10.2031.	Žepče	Golubinja bb	SE "HENKO HE.1- 150"	122,00/141,00
16	"ASCOM" d.o.o. Tešanj	06-03- 842/150/16	04.10.2018.	23.10.2028.	Tešanj	Industrijska zona Bukva br. 6	SE "ASCOM 1"	10,00/15,26
17	"CONRA" d.o.o. Tešanj	06-03- 930/158/16	12.01.2017.	11.01.2029.	Tešanj	Patriotske lige bb	SE "CO-23"	22,00/32,30
18	"SUBAŠIĆ" d.o.o. Tešanj	UP1-06-13- 1-210-1/21	14.12.2021.	13.12.2033.	Tešanj	Potočani broj 44	„SUBAŠIĆ 23-1“	23,00/31,00
19	"PERO" Zenica d.o.o.	06-03-13-1- 11-1/22	19.05.2022.	18.05.2032.	Zenica	Sarajevska broj 97	SE "PERO 1"	119,00/139,00
20	"INTER" d.o.o. Tešanj	06-13-1- 138-1/21	28.09.2021.	27.09.2031.	Tešanj	Ljetinić bb	SE "INTER IN23- 1"	20,00/24,00
21	"ENERGY TRADE" d.o.o. Usora	06-03- 505/35/18	07.07.2018.	29.09.2028.	Usora	Žabljak bb	SE "ENERGY 1"	127,00/164,84
							SE "IVEX"	25,00/31,97
							SE "IVEX 2"	125,00/164,84
22	"KALIM-PROFIL" d.o.o. Tešanj	06-03- 986/74/17	15.01.2018.	14.01.2028.	Tešanj	Ljetinić bb	SE "KALIM K23- 1"	18,00/25,70
23	"KALIM" d.o.o. Tešanj	06-03- 990/77/17	28.03.2018.	27.03.2028.	Tešanj	Ljetinić bb	SE "KALIM K23- 2"	20,00/24,00
24	"EMY" d.o.o. Zenica	06-03- 742/19	10.09.2019.	09.09.2029.	Zenica Vojvodića put bb		SE "SE EMY 2"	30,00/39,60
							SE "SE EMY 30 kW Žepče"	30,00/32,80

			16.05.2023.	09.09.2029.			„SE EMY 125kW-1“	125,00/190,00
25	SUMAKS d.o.o. Tešanj	UP1-06-13-116-1/22	06.10.2022.	05.10.2034.	Tešanj	Potočani broj 44	„SUMAKS“	23,00/31,00
26	„ASEA“ vlasnik Sinanović Safet Zavidovići	UP1-06-13-134-1/22	10.11.2022.	09.11.2034.	Zavidovići	Sinanovići bb	„ASE 2-23“	23,00/37,00
27	"PERO" Zenica d.o.o.	UP1-06-13-1-40/20	09.09.2020.	08.09.2032.	Zenica	Sarajevska broj 97	SE "PERO 4"	20,00/24,00
28	"PERO" Zenica d.o.o.	UP1-06-13-1-75/20	09.11.2020.	08.11.2032.	Zenica	Sarajevska broj 97	SE "PERO 2"	20,00/22,00
29	„JAL-ENERGY“ vl. Jozo Bejić	UP1-06-13-100-1/20	11.12.2020.	10.12.2032.	Usora	Bejići bb	SE “JAL-ENERGY”	23,00/41,00
30	Proizv. El. Energije „SE ELEKTRONIK“, vl. Prnjavorac Nezir	UP1-06-13-1-83/20	11.12.2020.	10.12.2032.	Tešanj	Nisima Albaharija 1	“DOLINA II”	23,00/40,00
31	„TIK“ d.o.o. Tešanj	06-03-742/52/18	10.12.2018.	09.12.2023.	Tešanj	Jelah bb	SE “TIK 1”	127,00/153,10
32	„NEDER“ d.o.o. Tešanj	06-03-926/19	31.10.2019.	30.10.2029.	Tešanj	Kraševo bb	SE “NEDER”	23,00/31,70
33	„ILMA“ d.o.o. Tešanj	06-03-944/19	28.11.2019.	27.11.2024.	Tešanj	Ljetinić bb	SE “ILMA”	127,00/158,90
34	„KAMEN STIL“ d.o.o. Tešanj	06-03-1003/19	13.12.2019.	12.12.2024.	Tešanj	Ljetinić broj 52	SE “KS 150-1”	150,00/169,00
35	„KOMING“ d.o.o. Tešanj	06-03-1105/19	13.12.2019.	12.12.2031.	Kakanj	Brežani bb	SE “KOMING”	22,00/26,00
36	Proizvodnja električne energije „ELEKTRO ID“ vlasnik Dubravac Izet	UP1-06-13-1-144-1/20	11.02.2021.	10.02.2031.	Tešanj	Kraševo 380	SE “ID-1”	23,00/36,00
37	„GAS PETROL“ d.o.o. Tešanj	UP1-06-13-1-4-1/21	11.03.2021.	10.03.2033.	Tešanj	Poslovna zona “Vila” broj 18	“PETROL-1”	23,00/35,00
38	„Proizvodnja električne energije“,	UP1-06-13-1-151-1/20	30.03.2021.	29.03.2033.	Tešanj	Rosulje bb	“MB-1”	20,00/36,00

	vlasnik Bašalić Mirsada							
39	Proizvodnja obnovljive energije „AM“ vlasnik Miskiće Aiša, Zenica	UP1-06-13-1-154-1/20	23.04.2021.	22.04.2033.	Zenica	Armije RBiH 32	„FNE-NM 15“	15,00/17,00
40	Proizvodnja električne energije „MODEA“, vlasnik Dedukić Mirnes	UP1-06-13-1-39-1/21	23.04.2021.	22.04.2033.	Tešanj	Trepče bb	“Elektrana 1”	23,00/45,00
41	Proizvodnja električne energije „MTA Energy“, vlasnik Dedukić Almina	UP1-06-13-1-37-1/21	23.04.2021.	22.04.2033.	Tešanj	Raduša bb	“DEDUKIĆ 1”	23,00/45,00
42	„FESTA” d.o.o. Kraševo-Tešanj	UP1-06-13-1-34-1/21	11.07.2021.	10.07.2031.	Tešanj	Kraševo broj 75	„MIKRO SE FESTA FE.23-1“	20,00/38,00
43	„HidroRing” d.o.o. Tešanj	UP1-06-13-1-33-1/21	26.05.2021.	25.05.2033.	Tešanj	Rosulje br. 83	„HIDRORING-1“	20,00/34,00
44	„INOX DESIGN” d.o.o. Jelah-Tešanj	UP1-06-13-1-5-1/21	26.05.2021.	25.05.2033.	Tešanj	Meše Selimović a br. 26	„INOX D-1“	20,00/30,00
45	„LJEVAKOVIĆ ENERGY“, vlasnik Ljevaković Harun	UP1-06-13-1-32-1/21	26.05.2021.	25.05.2033.	Usora	Žabljak bb	„E.23-1“	20,00/36,00
46	Proizvodnja električne energije „Energy Deljkić“, vlasnik Deljkić Nedim	UP1-06-13-1-75-1/21	26.05.2021.	25.05.2033.	Tešanj	Ošljak 55	„Energy Deljkić“	23,00/38,00
47	„AGENCIJA-ES“ d.o.o. Tešanj	UP1-06-13-1-3-1/21	10.06.2021.	09.06.2033.	Tešanj	Rosulje br. 45	„ES-1“	20,00/34,00
48	Proizvodnja električne energije „A.M.“, vlasnik Mujaković Admir	UP1-06-13-1-77-1/21	10.06.2021.	09.06.2033.	Tešanj	Dolac 1 broj 63	„KRNDIJA 2“	23,00/42,00

49	„CORONA PACK” d.o.o. Tešanj	UP1-06-13- 1-74-1/21	10.06.2021.	09.06.2033.	Tešanj	Poslovna zona Glinište 2, Rosulje 1, Jelah	„CO.23-1“	23,00/34,00
50	JP „TOPLANA“ d.d. Tešanj	UP1-06-13- 1-142-1/20	10.06.2021.	09.06.2033.	Tešanj	Bukva bb	„TOPLANA-1“	23,00/34,00
51	„MADI” d.o.o. Tešanj	UP1-06-13- 1-23-1/21	10.06.2021.	09.06.2033.	Tešanj	Poslovna zona Vila broj 16	„MADI 1”	23,00/38,00
52	„MADI” d.o.o. Tešanj	UP1-06-13- 1-24-1/21	10.06.2021.	09.06.2033.	Tešanj	Poslovna zona Vila broj 16	„MADI 2”	23,00/38,00
53	„MADI” d.o.o. Tešanj	UP1-06-13- 1-26-1/21	10.06.2021.	09.06.2033.	Tešanj	Poslovna zona Vila broj 16	„MADI 4”	23,00/37,00
54	„ALIM” d.o.o. Visoko	UP1-06-13- 1-89-1/21	09.09.2021.	08.09.2033.	Visoko	Industrijska zona - Ozrakovići b.b.	„ALIM”	30,00/43,00
55	„SOLAR ENERGO- BATISTA“ vlasnik Ivan Batista	UP1-06-13- 1-90-1/21	29.06.2021.	28.06.2033.	Usora	Ularice bb	„BATISTA 2”	23,00/32,00
56	Proizvodnja električne energije „Reconsult 1“, vlasnik Kruško Idriz	UP1-06-13- 1-107-1/21	29.06.2021.	28.06.2033.	Tešanj	Trepče 416	„ESMAK“	23,00/45,00
57	D.O.O. „SAMI PROMET“ Visoko	UP1-06-13- 1-70-1/21	11.07.2021.	10.07.2031.	Visoko	Donja Vratnica bb	„SAMI PROMET 1“	30,00/38,00
58	„ACŠ“ D.O.O. TEŠANJ	UP1-06-13- 1-82-1/21	15.07.2021.	14.07.2031.	Tešanj	Vukovo broj 25	„ŠKOLJIĆ-115“	115,00/182,00
59	„ĆOSIĆ“ d.o.o. Kakanj	UP1-06-13- 1-122-1/21	15.07.2021.	14.07.2033.	Kakanj	Alije Izetbegovića MO1-64	„ĆOSIĆ“	23,00/32,00
60	D.D. DC TEŠANJ KRAŠEVO	UP1-06-13- 1-110-1/21	15.07.2021.	14.07.2031.	Tešanj	Kraševo broj 68	SE „INTER 150“ SE „NEDER 150“	150,00/192,00

61	Proizvodnja električne energije „DNS ENERGY“ vlasnik Jabandžić Maid	UP1-06-13-1-59-1/21	15.07.2021.	14.07.2033.	Tešanj	Cerovac 20	„BUKVA”	23,00/45,00
62	„SOLAR ENERGO-BATISTA“ vlasnik Ivan Batista	UP1-06-13-1-123-1/21	15.07.2021.	14.07.2033.	Usora	Ularice bb	„BATISTA 1”	23,00/37,00
63	„SARAČEVIĆ“ d.o.o. Tešanj	UP1-06-13-1-51-1/21	15.07.2021.	14.07.2031.	Tešanj	Poslovna zona „Vila“ broj 1	„SARAČEVIĆ 1-150“ „SARAČEVIĆ 2-150“	150,00/214,00 150,00/207,00
64	Proizvodnja električne energije „EL-HM“	UP1-06-13-1-117-1/21	07.10.2021.	06.10.2033.	Tešanj	Mrkotići bb	„HM-1“	23,00/36,00
65	"COMEX" d.o.o. Tešanj	UP1-06-13-1-107-1/20	24.11.2021.	23.11.2031.	Tešanj	Meše Selimovića broj 25	„RADUŠA 30/50“ i „RADUŠA“	120,00/184,00 23,00/70,00
66	„FAREX“ d.o.o. Tešanj	UP1-06-13-1-207-1/21	14.12.2021.	13.12.2033.	Tešanj	Titova bb	„FAREX 1“	23,00/33,00
		UP1-06-13-1-206-1/21	14.12.2021.	13.12.2033.			„FAREX 3“	23,00/33,00
67	„Has-komerc“ d.o.o. Zenica	UP1-06-13-1-232-1/21 i UP1-06-13-1-230-1/21	14.12.2021.	13.12.2033.	Zenica	Bistua Nuova broj 109	„FABULAS 1“ i „RASPOTOČJE 1-23 kW“	23,00/40,00 23,00/40,00
		UP1-06-13-1-231-1/21	20.01.2022.	19.01.2032.	Zenica	Bistua Nuova broj 109	„KLOPČE 1“ „RASPOTOČJE 2-150 kW“	150,00/206,00
68	„HERCEG“ Maglaj,	UP1-06-13-1-191-1/21	14.12.2021.	13.12.2033.	Maglaj	Srebreničkih	„HERCEG 2“	23,00/30,00

	d.o.o.	UP1-06-13-1-190-1/21	14.12.2021.	13.12.2033.		žrtava rata bb	„HERCEG 1“	23,00/30,00
69	Proizvodnja električne energije „HIDO“, vlasnik Husanović Hidajet	UP1-06-13-1-195-1/21	14.12.2021.	13.12.2033.	Tešanj	Braće Omerbašić 27	„HIDO 1”	23,00/36,00
70	„MAMBA“, vlasnik Bešlagić Asmir	UP1-06-13-1-241-1/21	14.12.2021.	13.12.2033.	Tešanj	Cerovac 16	„MAMBA”	23,00/34,00
71	Proizvodnja električne energije „NERMINA“ vlasnik Kadrić Nermina	UP1-06-13-1-209-1/21	14.12.2021.	13.12.2031.	Zenica	Klopački put 8-A	„NERMINA”	12.00/17,00
72	„TEŠANJSKA VRELA“ d.o.o. Tešanj	UP1-06-13-1-197-1/21	14.12.2021.	13.12.2033.	Tešanj	Karadaglije	„DIJAMANT 23 kW “	23,00/31,00
73	„EURO-MEAT“ d.o.o. Maglaj	UP1-06-13-1-154-1/21	28.09.2021.	27.09.2033.	Maglaj	1. Marta bb	SE „EM 1”	23,00/39,00
74	„JAL-ENERGY” vl. Jozo Bejić	UP1-06-13-1-196-1/21	11.11.2021.	10.11.2033.	Usora	Bejići bb	„JAL-ENERGY 2”	23,00/420,00
75	„MADI” d.o.o. Tešanj	UP1-06-13-1-25-1/21	24.11.2021.	23.11.2033.	Tešanj	Poslovna zona Vila broj 16	„MADI 3”	23,00/39,00
76	„SAMELAY” d.o.o. Tešanj	UP1-06-13-1-226-1/21	26.01.2022.	25.01.2032.	Tešanj	Kraševo bb	„SAMELAY 1”	
77	Proizvodnja električne energije“, vlasnik Ahmić Sead	UP1-06-13-1-125-1/21	05.01.2022.	04.01.2034.	Tešanj	Miljanovci 31	„SE BAŠĆA 123kW“	23,00/37,00
78	Obrt „FA-ZA“ vl. Fazlić Ibrahim	UP1-06-13-1-266-1/21	20.01.2022.	19.01.2034.	Kakanj	Crkvenjak 42	„FA-ZA“	23,00/32,00
79	„ELEKTRO KRUŠKO“, vlasnik Kruško Minel	UP1-06-13-1-176-1/21	20.01.2022.	19.01.2034.	Tešanj	Medakovo 27	„KRUŠKO“	23,00/37,00
80	„NH ELEKTRO“, vlasnik Hadžić Nedim	UP1-06-13-1-273-1/21	20.01.2022.	19.01.2034.	Tešanj	Novo selo 115	„NH ELEKTRO 1-23 kW“	23,00/36,00

81	D.D. „VISPAK“ prehrambena industrija Visoko	UP1-06-13- 1-282-1/21	18.02.2022.	17.02.2032.	Visoko	Ozrakovići bb	„VISPAK 1”	149,50/226,00
	D.D. „VISPAK“ prehrambena industrija Visoko	UP1-06-13- 1-19-1/22	29.03.2022.	28.03.2034.			„VISPAK 2”	22,50/36,00
82	Proizvodnja električne energije „A.M.“, vlasnik Mujaković Admir	UP1-06- 13-1-282- 1/22	14.03.2022.	13.03.2034.	Tešanj	Dolac 1 br 63	„KRNDIJA 1“	23,00/42,0
83	„SIROVINA-EKO” d.o.o. Maglaj	UP1-06-13- 1-201-1/21	14.03.2022.	13.03.2034.	Maglaj	Kulina bana bb	„SE EKO-1”	23,00/36,00
84	„A&A ENERGY“ vl. Nalić Amna Jablanica, Maglaj	UP1-06-13- 1-15-1/22	29.03.2022.	28.03.2034.	Maglaj	Jablanica bb	„Jablanica 1“	23,00/46,00
85	„BEGOVIĆ“, vlasnik Begović Elmin	UP1-06-13- 1-26-1/22	29.03.2022.	28.03.2034.	Tešanj	Lepenica 270	„BEGOVIĆ.23-1“	23,00/44,00
86	ECO-ENERGY d.o.o. Tešanj	UP1-06-13- 1-219-1/22	/	13.12.2031.	Tešanj	Poslovna zona Glinište 2	„ECO-ENERGY 2“ „ECO.23-1“	127,00/180,00
87	„ELOS“, vlasnik Saračević Osmo	UP1-06-13- 1-222-1/21	29.03.2022.	28.03.2034.	Tešanj	Raduša 89	„ELOS 2“	23,00/38,00
		UP1-06-13- 1-223-1/21	29.03.2022.	28.03.2034.	Tešanj	Raduša 89	„ELOS 3“	23,00/38,00
		UP1-06-13- 1-224-1/21	29.03.2022.	28.03.2034.	Tešanj	Raduša 89	„ELOS 4“	23,00/38,00
88	SOLAR JELAH POLJE, Vlasnik: Omerbašić Rasim	UP1-06-13- 1-5-1/22	29.03.2022.	28.03.2034.	Tešanj	Bunari 6	„SOLAR-1“	23,00/35,00
89	BOSITEX d.o.o. Žepče	UP1-06-13- 1-22-1/22	12.04.2022.	11.04.2034.	Žepče	Donja Golubinja bb	„BOSITEX 1”	23,00/38,00
90	„EL-DARIS“, vlasnik Saračević Muharem	UP1-06-13- 1-48-1/22	26.04.2022.	25.04.2034.	Tešanj	Meše Selimovića 3	„EL-DARIS“	23,00/46,00

91	„SV Energija“ d.o.o. Tešanj	UP1-06-13-1-139-1/20	/	10.03.2033.	Tešanj	Poslovna zona „Vila“ broj 29	„SV ENERGIJA - 2“ „KARULA”	22,00/36,00
92	TOKIĆ BIG d.o.o. Usora	UP1-06-13-1-17-1/22	26.04.2022.	25.04.2034.	Usora	Srednja Omanjska bb	„TOKIĆ BIG 1“	23,00/31,00
		UP1-06-13-1-18-1/22	26.04.2022.	25.04.2034.	Usora	Srednja Omanjska bb	„TOKIĆ BIG 2“	23,00/31,00
93	DŽINO PETROL d.o.o. Maglaj	UP1-06-13-1-53-1/22	17.05.2022.	16.05.2034.	Maglaj	Kulina bana bb	„DŽINO PETROL“	23,00/33,00
94	„EMA“, vlasnik Jahić Ekrem	UP1-06-13-1-32-1/22	17.05.2022.	16.05.2034.	Tešanj	Tešanj br 32	„EMA“	23,00/42,00
95	ČALUK-F, vl. Čaluk Fuad	UP1-06-13-1-63-1/22	30.05.2022.	29.05.2034.	Kakanj	Obre 80	„ČALUK-F“	23,00/30,00
96	„Babić-Bisstours“ d.o.o. Zenica	UP1-06-13-1-47-1/22	09.06.2022.	08.06.2034.	Zenica	Vatrogasni put broj 1	„HOTEL BISSTOURS“	23,00/32,00
		UP1-06-13-1-84-1/22	06.09.2022.	05.09.2034.	Zenica	Vatrogasni put broj 1	„BISSTOURS-LUKOVO POLJE“	23,00/30,00
97	„ERMINA“ vlasnica Prguda Ermina, Zenica	UP1-06-13-1-77-1/22	09.06.2022.	08.06.2034.	Zenica	ZAVNOBiH -a 107	„ERMINA“	20,00/32,00
98	„SALIBAŠIĆ“, vlasnik Salibašić Ermin	UP1-06-13-1-85-1/22	09.06.2022.	08.06.2034.	Tešanj	Lepenica 477	„SE.23-1“	23,00/30,00
99	„SEJDINOVIĆ“, Vlasnik: Sejdinović Rifat	UP1-06-13-1-82-1/22	09.06.2022.	08.06.2034.	Tešanj	Bukva 133	„SEJDINOVIĆ.23-1“	22,00/34,00
		UP1-06-13-1-75-1/22	09.06.2022.	08.06.2034.	Tešanj	Bukva 133	„SEJDINOVIĆ.23-2“	22,00/32,00
100	„SOLAR“, vlasnik Mujkić Muhamed	UP1-06-13-1-99-1/22	09.06.2022.	08.06.2034.	Tešanj-Jelah	Maka Dizdara 8	„SOLAR-M.20-1“	20,00/28,00
101	„FAS“, vlasnik Srkalović Suvad	UP1-06-13-1-95-1/22	20.06.2022.	19.06.2034.	Tešanj	Alije Isakovića 62	„FAS.23-1“	23,00/38,00
102	„KENO“ vlasnik Abdukić Kenan	UP1-06-13-1-56-1/22	20.06.2022.	19.06.2034.	Breza	Vrbovik bb	„KENO“	23,00/30,00

103	„KURTIC“, vlasnik Kurtić Esim	UP1-06-13-1-102-1/22	20.06.2022.	19.06.2034.	Tešanj	Lepenica 262	„KURTIC.23-1“	23,00/37,00
104	„PIRO-PROMET“ d.o.o. Tešanj	UP1-06-13-1-76-1/22	04.07.2022.	03.07.2032.	Tešanj	Poslovna zona „Vila“ broj 5	„PIRO PROMET“	20,00/31,00
105	„VRBOVIK 1“ vlasnik Omerhodžić Alen	UP1-06-13-1-57-1/22	04.07.2022.	03.07.2032.	Breza	Vrbovik bb	„VRBOVIK 1“	23,00/29,00
106	„Solarna elektrana Kljajić“ vl. Kljajić Slavko, Žepče	UP1-06-13-1-91-1/22	04.07.2022.	03.07.2032.	Žepče	Ljubatovići	„KLJAJIĆ“	23,00/35,00
107	„ELEKTRO-HOPIĆ“ Vl. Hopić Dževad	UP1-06-13-1-27-1/22	04.07.2022.	03.07.2034.	Doboj Jug	Matuzići, ul. „Bare“ br.47	„HOPIĆ 23-1“	23,00/35,00
108	„ECOSOLAR“, Vlasnik Omerbašić Fahrudin	UP1-06-13-1-87-1/22	04.07.2022.	03.07.2034.	Tešanj	Miljanovci 254	„ECOSOLAR 2“	22,00/34,00
109	„MI EL“, vlasnik Ivkić Marko	UP1-06-13-1-117-1/22	15.07.2022.	14.07.2034.	Tešanj	Rosulje 333	„MI.23-1“	23,00/41,00
110	„AiA“, vlasnik Ogrić Amel	UP1-06-13-1-125-1/22	25.08.2022.	24.08.2034.	Tešanj	Lepenica 275	„AiA.23-1“	23,00/35,00
111	„SOLE 1“ vl. Kadić Fehrija, Kakanj	UP1-06-13-1-103-1/22	25.08.2022.	24.08.2034.	Kakanj	Almira Hasagića 97	„SOLE 1“	23,00/33,00
		UP1-06-13-1-104-1/22	25.08.2022.	24.08.2034.	Kakanj	Almira Hasagića 97	„SOLE 2“	23,00/33,00
112	„CONRA“ d.o.o. Tešanj	UP1-06-13-1-135-1/22	10.11.2022.	09.11.2034.	Tešanj	Patriotske lige broj 66	„Adil 2“	23,00/40,00
		UP1-06-13-1-169-1/22	13.12.2022.	12.12.2032.	Tešanj	Patriotske lige broj 66	„Adil 1“	23,00/40,00
113	„FUEL BOSS“ d.o.o. Zenica	UP1-06-13-1-151-1/22	10.11.2022.	09.11.2032.	Zenica	Goraždanska broj 80	„FUEL BOSS 1“	100,00/142,00
114	„AS“ vl. Omerović Enver, Maglaj	UP1-06-13-1-152-1/22	28.11.2022.	27.11.2034.	Maglaj	Bosanska ulica bb	„AS“	23,00/31,00
115	E-2 vl. Velispahić Šahbaz	UP1-06-13-1-157-1/22	28.11.2022.	27.11.2034.	Kakanj	Podbjelavići 63	„E-2“	23,00/25,00

116	„EKO-SERVIS“ d.o.o Tešanj	UP1-06-13- 1-15751/22	/	27.11.2032.	Tešanj	Poslovna zona Vila broj 41	„EKO-SERVIS 1“ „EKO-SERVIS 2“	23,00/31,00
117	„BEKRIĆ“ vlasnik Bekrić Izet	UP1-06-13- 1-176/22	13.12.2022.	12.12.2034.	Tešanj	Lepenica bb	„BEKRIĆ-1“	23,00/40,00
118	ESOLAR“ vlasnik Jašić Esmira	UP1-06-13- 1-163/22	13.12.2022.	12.12.2034.	Tešanj	Raduša 11a	„PODVODNICA 1“	23,00/41,00
119	„SOLARNI PANELI HA ENERGY“, vlasnik Ibraković Fikret	UP1-06-13- 1-158-1/22	13.12.2022.	12.12.2034.	Tešanj	Raduša 291	„HA ENERGY“	23,00/33,00
120	„KARTON KOMERC“ d.o.o. Tešanj	UP1-06-13- 1-181-1/22	13.12.2022.	12.12.2034.	Tešanj	Piljužići 273	„KARTON SOLAR.23-1“	23,00/41,00
121	„THE POWER OF NATURE“ Vlasnik: Srkalović Mihret– Tešanj	UP1-06-13- 1-168-1/22	13.12.2022.	12.12.2034.	Tešanj	Mračaj 99	„POWER.23“	23,00/34,00

Izvor: FERK

Regulatorna komisija za energiju u Federaciji Bosne i Hercegovine (FERK) u skladu sa odredbama Zakona o električnoj energiji u Federaciji Bosne i Hercegovine proizvođačima električne energije koji u pojedinačnom objektu za proizvodnju električne energije koriste otpad ili obnovljive izvore energije na ekonomski prihvatljiv način, uključujući kombinovani ciklus proizvodnje toplotne i električne energije, u skladu sa mjerama zaštite okoline daje status **kvalifikovanog proizvođača**.

Zaključno sa 2022. godinom status kvalifikovanog proizvođača je steklo 177 elektroenergetskih subjekata, od čega u Zeničko-dobojskom kantonu 72 i isti su navedeni u Tabeli 25.

Prema podacima FERK-a kvalifikovani proizvođači u Federaciji BiH proizvodnju električne energije obavljaju u: 74 (HE) hidroelektrana, 675 (SE) solarnih elektrana i 9 (VE) vjetroelektrana.

U Tabeli 25. dat je pregled kvalifikovanih proizvođača električne energije iz Zeničko-dobojskog kantona.

Tabela 25. Kvalifikovani proizvođači električne energije iz Zeničko-dobojskog kantona

R.br	Naziv imalaca dozvole za rad	Datum izdavanja – isteka dozvole za rad	Naziv postrojenja za OIEiEK	Tehničke karakteristike	
				Instalisan a snaga(kW)	Predv. god. Proizvodnj a (MWh)
1.	„KOMING“ d.o.o. Kakanj	13.12.2019. 12.12.2031.	SE „KOMING“	22,00	26,00
2.	„KAMEN STIL“ d.o.o. Tešanj	13.12.2019. 12.12.2024.	SE „KS 150-1“	150,00	169,00
3.	„ILMA“ d.o.o. Tešanj	28.11.2019. 27.11.2024.	SE „ILMA“	127,00	158,90
4.	„NEDER“ d.o.o. Tešanj	31.10.2019. 30.10.2029.	SE „NEDER“	23,00	31,70
5.	„EMY“ d.o.o. Zenica	10.09.201	SE „SE EMY 2“	30,00	39,60
			SE „SE EMY 30 kW Žepče“	30,00	32,80

		9. 09.09.202 9.	HE „Pepelari“	448,00	3.285,00
6.	„FEKO-ENERGY“ d.o.o. Zenica	07.06.201 9. 13.09.202 7.	HE „Bistričak“	990,00	4.350,0
7.	„TIK“ d.o.o. Jelah bb-Tešanj	10.12.201 8. 09.12.202 3.	SE „TIK 1“	127,00	153,10
8.	„ASCOM“ d.o.o. Tešanj	04.10.201 8. 23.10.202 8.	SE „ASCOM 1“	10,00	15,264
9.	„ENERGY TRADE“ d.o.o. Usora	17.07.201 8. 29.09.202 8.	SE „ENERGY 1“	127,00	164,8
			SE „IVEX“	25,00	31,977
			SE „IVEX 2“	125,00	164,84
10.	„PI-PI“ d.o.o. Visoko	26.06.201 8. 25.06.202 3.	SE „PI-PI-150“	149,00	170,00
11.	JP „VIK“ d.o.o. Zenica	11.06.201 8. 10.06.202 8.	HE „Čajdraš“	485,00	3.633,00
12.	„KALIM“ d.o.o. Tešanj	28.03.201 8. 27.03.202 8.	SE „KALIM K23-2“	20,00	24,00
13.	„SUŠA- COMMERCE“ d.o.o. Visoko	02.02.201 8. 01.02.202 8.	VE „Moštre 1“	300,00	1.080,00
14.	„KALIM-PROFIL“ d.o.o. Tešanj	15.01.201 8. 14.01.202 8.	SE „KALIM K23-1“	18,00	25,70

15.	„EKO-ENERGY“ d.o.o. Tešanj	29.08.201 7. 23.04.202 2.	HE „Vareš“	980,00	3.850,00
			HE „PODJEZERA“	650,00	5.500,00
16.	„PERO“ Zenica d.o.o.	09.09.202 0. 08.09.203 2.	SE „PERO 4“	20,00	22,00
		09.11.202 0. 08.11.203 2.	SE „PERO 2“	20,00	22,00
17.	„SAMELAY“ d.o.o. Tešanj	26.01.201 7. 25.01.202 2.	SE „SAMELAY 1“	20,00	24,92
18.	„CONRA“ d.o.o. Tešanj	12.01.201 7. 11.01.202 9.	SE „CO-23“	22,00	32,30
19.	„HENKOPROM“ d.o.o. Žepče	07.10.201 6. 06.10.202 1.	SE „HENKO HE.1- 150“	122,00	141,00
20.	„ALIM“ d.o.o. Visoko	09.09.201 6. 08.09.202 1.	SE „ALIM“	30,00	43,42
21.	„SJAJ“ Maglaj d.o.o	20.07.201 6. 19.07.202 1.	SE „SJAJ“	23,00	26,90
22.	„SAMI PROMET“ d.o.o. Visoko	11.07.201 6. 10.07.202 1.	SE „SAMI PROMET 1“	30,00	36,63
23.	Proizvodnja električne energije	15.04.201 6.	„SM BRKA“	10,00	11,10

	„SM“, vl. Brka Semira SE	14.04.202 6.			
24.	„PRAHA“ d.o.o. Žepče	15.03.201 6. 14.03.202 1.	SE „PRAHA 1-150“	150,00	232,00
25.	„COMEX“ d.o.o. Tešanj	29.01.201 6. 28.01.202 1.	SE „Raduša“	23,00	28,842
26.	„MAHIR“ d.o.o. Visoko	13.11.201 5. 12.11.202 5.	SE „MAHIR“	23,00	28,75
27.	„BEA“ d.o.o. Mekiš bb-Tešanj	14.04.201 5. 13.04.202 5.	SE „BE.23-1“	20,00	25,10
28.	„NINO-HA“ d.o.o. Doboj Jug	03.02.201 5. 02.02.202 0.	SE „KONAK“	30,00	39,20
29.	„SV Energija“ d.o.o. Tešanj	13.05.201 4. 12.05.202 4.	SE „LEPENICA 1“	10,00	11,70
30.	„SUBAŠIĆ“ d.o.o. Tešanj	26.03.201 3. 25.03.202 3.	SE „SUBAŠIĆ1“	12,50	15,548
31.	Obrt "POLJOTRG", vl. Bektaš Dženeta, Visoko	31.08.201 5. 30.08.202 5.	SE „POLJOTRG“	23,00	31,15
32.	Proizvodnja električne energije "SE ELEKTRONIK", vl. Prnjavorac Nezir, Tešanj	11.12.202 0. 10.12.203 2.	SE „DOLINA“	12,50	15,00

33.	"ENERGY" d.o.o. Kakanj	31.10.201 9. 27.04.202 1.	SE „ENERGY“	149,00	253,00
			SE „ENERGY 2“	23,00	30,75
			SE „ENERGY 3“	23,00	30,80
34.	„INTER“ d.o.o. Tešanj	28.09.202 1. 27.09.203 1.	SE „INTER IN 23-1“	20,00	24,30
35.	„JAL-ENERGY“ vl. Jozo Bejić iz Usore	11.11.2021 . 10.11.203 3.	SE „JAL-ENERGY“	23,00	41,00
36.	„GAS PETROL” d.o.o. Tešanj	11.03.202 1. 10.03.203 3.	SE „PETROL -1“	23,00	35,00
37.	„SV ENERGIJA” d.o.o. Tešanj	26.04.202 2. 10.03.203 2.	SE „SV ENERGIJA-2“	22,00	36,00
38.	Proizvodnja obnovljive energije „AM“ vlasnik Miskiće Aiša, Zenica	23.04.202 1. 22.04.203 3.	SE „FNE-NM 15“	15,00	17,00
39.	„FESTA“ d.o.o. Kraševo-Tešanj	07.05.202 1. 06.05.203 3.	SE „MIKRO SE FESTA 23-1“	20,00	38,00
40.	INOX-DESIGN d.o.o. Jelah-Tešanj	26.05.202 1. 25.05.203 3.	SE „INOX D-1“	20,00	33,00
41.	„HidroRing“ d.o.o. Tešanj	26.05.202 1. 25.05.203 3.	SE „HIDRORING-1“	20,00	34,00

42.	„COMEX“ d.o.o. Tešanj	26.05.202 1. 25.05.203 3.	SE „RADUŠA 3“	23,00	35,00
43.	„AGENCIJA-ES“ d.o.o. Tešanj	26.05.202 1. 25.05.203 3.	SE „ES-1“	20,00	34,00
44.	CORONA PACK d.o.o. Tešanj	10.06.202 1. 09.06.203 3.	SE „CO.23-1“	23,00	34,00
45.	JP „TOPLANA“ d.d. Tešanj	10.06.202 1. 09.06.203 3	SE „TOPLANA-1“	23,00	34,00
46.	„MADI“ d.o.o. Tešanj	10.06.202 1. 09.06.203 3.	SE „MADI 1“	23,00	38,00
			SE „MADI 2“	23,00	38,00
			SE „MADI 4“	23,00	37,00
			24.11.202 1. 23.11.203 3.	SE „MADI 3“	23,00
47.	„ACS“ D.O.O. TEŠANJ	15.07.202 1. 14.07.203 1.	SE „ŠKOLJIĆ-115“	115,00	182,00
48.	„SARAČEVIĆ“ d.o.o. Tešanj	15.07.202 1. 14.07.203 1.	SE „SARAČEVIĆ 1– 150“	150,00	214,00
			SE „SARAČEVIĆ 1– 250“	150,00	207,00
49.	„ĆOSIĆ“ d.o.o. Kakanj	15.07.202 1. 14.07.203 3.	SE „ĆOSIĆ“	23,00	32,00
50.	„EURO MEAT“ d.o.o. Maglaj	28.09.202 1. 27.09.203 3.	SE „EM 1“	23,00	39,00
51.			SE „FABULAS 1“		

	„Has-komerc“ d.o.o. Zenica	14.12.202 1. 13.12.203 3.	SE „RASPOTOČJE 1-23 kW“	23,00	40,00
52.	„TEŠANJSKA VRELA“ d.o.o. Tešanj	14.12.202 1. 13.12.203 3.	SE „DIJAMANT 23 kW“	23,00	31,00
53.	„SUBAŠIĆ“ d.o.o. Tešanj	14.12.202 1. 13.12.203 3.	SE „SUBAŠIĆ 23-1“	23,00	31,00
54.	„HERCEG“ Maglaj d.o.o.	14.12.202 1. 13.12.203 3.	SE „HERCEG 1“ SE „HERCEG 2“	23,00	30,00
55.	„FAREX“ d.o.o. Tešanj	14.12.202 1. 13.12.203 3.	SE „FAREX 1“ SE „FAREX 2“	23,00	33,00
56.	D.D. „VISPAK“ prehrambena industrija Visoko	18.02.202 2. 17.02.203 2.	SE „VISPAK 1“	149,50	226,00
		29.03.202 2. 28.03.203 4.	SE „VISPAK 2“	22,50	
57.	„SIROVINA-EKO“ d.o.o. Maglaj	14.03.202 2. 13.02.203 4.	SE „EKO-1 “	23,00	36,00
58.	Proizvodnja električne energije „A&A ENERGY“ vl. Nalić Amna Jablanica, Maglaj	29.03.202 2. 28.03.203 4.	SE "Jablanica 1"	23,00	46,00
59.	BOSITEX d.o.o. Žepče-Donja Golubinja	12.04.202 2.	SE "BOSITEX 2"	80,00	123,00
		11.04.203 2.	SE "BOSITEX 1"	23,00	38,00

60.	DŽINO PETROL d.o.o. Maglaj	17.05.202 2. 16.05.203 4.	SE "DŽINO PETROL"	23,00	33,00
61.	„SILK-TRADE“ d.o.o. Tešanj	09.06.202 2. 08.06.203 2.	SE "SILK 1"	150,00	215,00
			SE "SILK 2"	150,00	215,00
			SE "SILK 3"	150,00	215,00
			SE "SILK LC 4"	150,00	215,00
			SE "FNE SILK LC 5- 100kW"	100,00	118,00
62.	SOLARNI KOLEKTORI „ERMINA“ vlasnica Prguda Ermina, Zenica	09.06.202 2. 08.06.203 4.	SE "ERMINA"	20,00	32,00
63.	„Babić-Bisstours“ d.o.o. Zenica	09.06.202 2. 08.06.203 4.	SE "HOTEL BISSTOURS	23,00	32,00
		06.09.202 2. 05.09.203 4.	SE "BISSTOURS- LUKOVO POLJE"	23,00	30,00
64.	„PIRO-PROMET“ d.o.o. Tešanj	04.07.202 2. 03.07.203 2.	SE "PIRO PROMET"	20,00	31,00
65.	„Solarna elektrana Kljajić“ vl. Kljajić Slavko, Žepče	04.07.202 2. 03.07.203 2.	SE "KLJAJIĆ"	23,00	35,00
66.	"SSAM plast" d.o.o. Jelah	22.09.202 2. 21.09.203 4.	SE "SP-1"	23,00	34,00
67.	„SUMAKS“ d.o.o. Tešanj	06.10.202 2. 05.10.203 4.	SE "SUMAKS"	23,00	31,00

68.	„FUEL BOSS“ d.o.o. Zenica	10.11.202 2. 09.11.203 2.	SE "FUEL BOSS 1"	100,00	142,00
69.	SD „ASEA“ vlasnik Sinanović Safet Zavidovići	10.11.202 2. 09.11.203 4.	SE "ASE 2-23"	23,00	37,00
70.	„EKO-SERVIS“ d.o.o. Tešanj	28.11.202 2. 27.11.203 2.	SE "EKO-SERVIS 2"	149,50	214,00
71.	„THE POWER OF NATURE“ Vlasnik: Srkalović Mihret– Tešanj	13.12.202 2. 12.12.203 4.	SE "POWER.23"	23,00	34,00
72.	„KARTON KOMERC“ d.o.o. Tešanj	13.12.202 2. 12.12.203 4	SE "KARTON SOLAR.23-1"	23,00	41,00

Izvor: FERK

Nafta i prirodni gas

U Zeničko-dobojskom kantonu prirodni gas i derivati nafte obezbjeđeni su uvozom. Derivati nafte isporučuju se velikim potrošačima (rudnicima, termoelektrani, industrijskim preduzećima) i distributerima za široku potrošnju.

Potrebe Federacije BiH za naftnim derivatima u proteklom periodu su bile cca 1,00 miliona tona. Od ove količine uvozi se cca 70%, a nabavkom iz rafinerije Bosanski Brod obezbjeđeno je cca 30% potreba.

U Bosni i Hercegovini, a time ni na području Zeničko-dobojskog kantona, nema proizvodnje prirodnog gasa, te je snabdjevanje zasnovano na uvozu od jednog snabdjevača /GAZ –Export iz Ruske Federacije.

4. TRGOVINA, UGOSTITELJSTVO I TURIZAM

4.1. Opće stanje trgovine

Obzirom da broj registrovanih poslovnih subjekata iz područja djelatnosti G čini gotovo 30% ukupnog broja registrovanih poslovnih subjekata na području Zeničko-dobojskog kantona, trgovina predstavlja dominantnu privrednu djelatnost i jedna je od pokretačkih faktora privredne aktivnosti, kao i veoma bitna ekonomska aktivnost s aspekta jačanja konkurentnosti domaće proizvodnje i poticanja izvoza. Zbog mnogih problema vezanih za pravovremenost i obuhvat prikupljenih podataka, za analizu poslovanja preduzeća iz oblasti trgovine i kreiranje ove Informacije, korišteni su raspoloživi objavljeni podaci Federalnog zavoda za statistiku i podaci iz registara koje vode općine na području Zeničko-dobojskog kantona.

Na području Zeničko-dobojskog kantona, shodno podacima Federalnog zavoda za statistiku objavljenih sredinom 2023. godine, sa 31.12.2022. godine, bilo je registrovano 5.175 poslovnih subjekata koji su u skladu sa Klasifikacijom djelatnosti BiH 2010, registrovani za obavljanje djelatnosti iz područja G- trgovina na veliko i na malo.

U sljedećoj tabeli dat je broj registrovanih poslovnih subjekata u 2018., 2019., 2020., 2021. i 2022. godini.

Tabela 26. Broj registrovanih poslovnih subjekata iz područja djelatnosti G – trgovina na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikla u 2018., 2019., 2020., 2021. i 2022. godina

Godina	2018	2019	2020	2021	2022
Pravne osobe	1.381	1.412	1.435	1.471	1.487
Dijelovi pravnih osoba	1.705	1.745	1.746	1.739	1.728
Obrt	2.009	2.052	2.056	1.989	1.960
Ukupno	5.095	5.209	5.237	5.199	5.175

U narednoj tabeli slijedi pregled registriranih poslovnih subjekata po općinama Zeničko-dobojskog kantona sa 31.12.2022. godine:

Tabela 27. Pregled registriranih poslovnih subjekata po općinama Zeničko-dobojskog kantona

OPĆINA	Pravne osobe	Jedinice u sastavu	Obrt	Ukupno
Breza	36	50	55	141
Doboj Jug	53	39	34	126
Grad Visoko	244	230	340	814
Grad Zenica	449	621	599	1.669
Kakanj	97	131	154	382
Maglaj	59	70	124	253
Olovo	21	28	29	78
Tešanj	285	251	275	811
Usora	32	36	20	88
Vareš	8	27	51	86
Grad Zavidovići	93	94	173	360
Žepče	110	151	106	367
Zeničko-dobojski kanton	1.487	1.728	1.960	5.175

U narednim tabelama dat je i pregled trgovačkih radnji (TR) iz Registra trgovačkih radnji koje

vođe nadležne općinske službe po pojedinim općinama u 2018., 2019., 2020., 2021. i 2022. godini.

Tabela 28. Broj trgovačkih radnji po općinama Kantona

Općina/Grad	Broj TR u 2018. godini	Broj TR u 2019. godini	Broj TR u 2020. godini	Broj TR u 2021. godini	Broj TR u 2022. godini
Breza	75	71	71	70	69
Doboj Jug	16	14	15	10	16
Kakanj	97	102	99	106	94
Maglaj	107	95	97	94	78
Olovo	21	21	21	23	21
Tešanj	256	219	178	178	209
Usora	10	11	10	10	11
Vareš	31	36	26	20	16
Visoko	323	332	352	351	362
Zavidovići	299	123	135	132	143
Zenica	323	272	310	288	285
Žepče	71	71	75	69	62
Zeničko-dobojski kanton	1.629	1.367	1.389	1.351	1.366

Općina/Grad	Broj TR u 2021. godini	Broj upisanih TR u toku 2022. godine	Broj brisanih TR u toku 2022. godine	Broj TR u 2022. godini
Breza	70	1	2	69
Doboj Jug	18	2	2	16
Kakanj	106	6	12	94
Maglaj	94	3	19	78
Olovo	23	0	2	21
Tešanj	178	16	33	209
Usora	10	1	1	11
Vareš	20	6	10	16
Visoko	351	22	11	362
Zavidovići	132	15	11	143
Zenica	263	22	57	285
Žepče	69	4	11	62
Zeničko-dobojski kanton	1.334	98	171	1.366

Tabela 29. Broj registrovanih za obavljanje trgovine ličnim radom izvan prodavnice po općinama Kantona

Općina/Grad	Broj rješenja o odobrenju obavljanja trgovine ličnim radom izvan prodavnice u 2021. godini	Broj upisanih rješenja o odobrenju obavljanja trgovine ličnim radom izvan prodavnice u toku 2022. godine	Broj brisanih rješenja o odobrenju obavljanja trgovine ličnim radom izvan prodavnice u toku 2022. godine	Broj rješenja o odobrenju obavljanja trgovine ličnim radom izvan prodavnice TR u 2022. godini
Breza	4	1	0	5
Doboj Jug	2	2	0	4
Kakanj	10	2	4	8
Maglaj	5	2	0	7
Olovo	2	0	0	2
Tešanj	51	2	10	53
Usora	2	0	0	2
Vareš	1	0	0	1
Visoko	49	5	0	54
Zavidovići	26	2	2	26
Zenica	169	28	40	197
Žepče	12	2	1	13
Zeničko-dobojski kanton	333	46	57	372

Iz navedenih tabela se vidi da je najveći broj trgovačkih radnji registrovan na području Grada Zenica, Tešanj i Grada Visoko i da je broj trgovačkih radnji u 2022. godini veći za 15 trgovačkih radnji u odnosu na 2021. godinu.

Tržište je relativno dobro snabdjeveno, naročito proizvodima iz uvoza, kako iz razloga liberalizacije trgovine, tako i razgranate mreže trgovačkih lanaca stranih osnivača.

4.2. Opće stanje ugostiteljstva i turizma

Statistički gledano, praćenje razvoja ugostiteljske i turističke djelatnosti vrši se kroz praćenje prometa u ugostiteljstvu, broja posjeta, odnosno dolazaka koji su evidentirani od strane ugostiteljskih objekata koji pružaju usluge smještaja i broja ostvarenih noćenja domaćih i stranih turista.

Na području Zeničko-dobojskog kantona, shodno podacima Federalnog zavoda za statistiku objavljenih sredinom 2023. godine, sa 31.12.2022. godine, bilo je registrovano 1.551 poslovnih subjekata koji su u skladu sa Klasifikacijom djelatnosti BiH 2010, registrovani za obavljanje djelatnosti iz područja I – djelatnosti pružanja smještaja te priprema i usluživanje hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo).

U sljedećoj tabeli dat je broj registrovanih poslovnih subjekata u 2018., 2019., 2020., 2021. i 2022. godini.

Tabela 30. Broj registrovanih poslovnih subjekata iz područja djelatnosti I –djelatnost pružanja smještaja te priprema i usluživanje hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo) 2018., 2019., 2020., 2021. i 2022. godina

Godina	2018	2019	2020	2021	2022
Pravne osobe	103	108	114	123	131
Dijelovi pravnih osoba	259	273	272	287	287
Obrt	1.011	1.081	1.090	1.104	1.133
Ukupno	1.373	1.462	1.476	1.514	1.551

U narednoj tabeli slijedi pregled registriranih poslovnih subjekata *iz područja djelatnosti I – djelatnost pružanja smještaja te priprema i usluživanje hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)* po općinama Zeničko-dobojskog kantona sa 31.12.2022. godine.

Tabela 31. Pregled registriranih poslovnih subjekata po općinama Zeničko-dobojskog kantona

Općina/Grad	Pravne osobe	Jedinice u sastavu	Obrt	Ukupno
Breza	6	12	39	57
Doboj Jug	7	6	12	25
Grad Visoko	13	37	228	278
Grad Zenica	52	115	404	571
Kakanj	5	19	85	109
Maglaj	6	11	43	60
Olovo	8	4	16	28
Tešanj	17	27	107	151
Usora	2	4	14	20
Vareš	2	2	36	40
Zavidovići	8	19	83	110
Žepče	5	31	66	102
Zeničko-dobojski kanton	131	287	1.133	1.551

U narednim tabelama dat je i pregled ugostiteljskih radnji (UR) iz registra koje vode nadležne općinske službe po pojedinim općinama u 2018., 2019., 2020., 2021. i 2022. godini.

Tabela 32. Broj ugostiteljskih radnji po općinama Kantona

Općina/Grad	Broj UR u 2018. godini	Broj UR u 2019. godini	Broj UR u 2020. godini	Broj UR u 2021. godini	Broj UR u 2022. godini
Breza	44	44	42	43	41
Doboj Jug	17	13	13	9	7
Kakanj	63	64	62	68	65
Maglaj	36	35	32	30	22
Olovo	14	14	14	14	14
Tešanj	179	179	173	94	87
Usora	15	13	12	12	10
Vareš	25	33	36	28	28
Visoko	172	188	211	211	216
Zavidovići	55	72	70	79	84
Zenica	340	290	315	320	331
Žepče	50	52	52	51	53
Zeničko-dobojski kanton	1.010	997	1.032	959	958

Općina/ Grad	Broj UR u 2021. godini	Broj upisanih UR utoku 2022. godine	Broj brisanih UR u toku 2022. godine	Broj UR u 2022. godini
Breza	43	4	6	41
Doboj Jug	12	0	5	7
Kakanj	68	11	15	65
Maglaj	30	2	10	22
Olovo	14	0	0	14
Tešanj	94	9	19	87
Usora	12	1	3	10
Vareš	28	4	4	28
Visoko	211	17	12	216
Zavidovići	79	9	4	84
Zenica	295	36	44	331
Žepče	51	7	5	53
Zeničko- dobojski kanton	937	100	127	958

Na području Zeničko-dobojskog kantona kategorizirano je 59 ugostiteljskih objekata za smještaj sa osnovnim kapacitetom oko 1515 ležaja.

U toku 2022. godine Ministarstvo za privredu izvršilo je kategorizaciju jednog ugostiteljskog objekta koji pruža uslugu smještaja – Tabela 33.

Tabela 33. Kategorizirani objekti u 2022. godini

	Podnosilac zahtjeva	Adresa ugostiteljskog objekta	Vrsta i naziv ugostiteljskog objekta	Kategorija za koju je izdato rješenje
1.	“AQUA PARK BAZENI MUZEJ BILJEŠEVO” Kakanj	Bilješevo bb, Kakanj	Turističko naselje	- tri zvjezdice

U narednoj tabeli dajemo pregled registriranih ugostiteljskih objekata za smještaj prema vrsti objekta i općinama Zeničko-dobojskog kantona:

Tabela 34. Registrirani ugostiteljski objekti za smještaj prema vrsti objekta i općinama Kantona

Red. Broj	Općina /Grad	Hotel	Motel	Pansion	Prenočište	Apartmani	Hostel	Kamp	So bezajzajljivanje	Seoskodomaićinstvo	Gostionica sa prenočištem	Turističko naselje	Apartment u domaćinstvu	Kuća za odmor u domaćinstvu	UKUPNO
	Breza		1												1
	Doboj Jug		1												1
	Kakanj	2	1	1		1					1			1	7
	Maglaj	2	1			1									4
	Olovo	1	2					1							4
	Tešanj	3	8												11
	Usora	1	2												3
	Vareš		1					1	2					1	5
	Visoko	2		1									1		4
10.	Zavido vići												1		1
11.	Zenica	7	4				2		1						14
12.	Žepče	1	3												4
	UKUPNO	19	24	2	0	2	2	0	3	2	0	1	2	2	59

Na području Zeničko-dobojskog kantona preovladavaju smještajni objekti vrste “motel” dok je 19 ugostiteljskih objekata vrste “hotel”, od čega je devet objekata razvrstano u kategoriju koja se obilježava sa 4 i 5 zvjezdica.

U nastavku je spisak kategorisanih objekata u Zeničko-dobojskom kantonu sa 4 i 5 zvjezdica, gdje postupak kategorizacije provodi Federalno ministarstvo okoliša i turizma

- HOTEL 4* Hotel Villa Ukus Tešanj
- HOTEL 4 * Hotel „Dubrovnik“ Zenica
- HOTEL 4 * Hotel „Zenica“ Zenica
- HOTEL 4 * HOTEL „CARPE DIEM“ (“Iskoristi dan“), Školska 15, Zenica
- Apartment u domaćinstvu 5* “APARTMENTS VRANAS“, Visoko
- HOTEL 4* Hotel „NATURA“ Fojnica
- Turističko naselje 4* „S.R.C.A“ AJDINOVIĆI”, Olovo
- Kuća za odmor u domaćinstvu 5* “VILA SARAJEVO”, Vareš
- MOTEL 4* Motel “IN”, Žepče
- HOTEL 4* “CITY CODE”, Zenica
- Seosko domaćinstvo 4* Seljačko domaćinstvo „Šadrvan“ Ravne, Vareš
- HOTEL 4* „KAVALIR“, Žepče
- HOTEL 4* Hotel „BISS“, Zenica
- MOTEL 4* „EDEMUS“, Maglaj

15. Apartman u seoskom domaćinstvu 4* „CRNJEVO“, Zavidovići
16. HOTEL 4* Hotel „BIGA“, Zavidovići
17. Apartmani 4* „KORZO“, Visoko
18. Apartman u domaćinstvu 4* „Capital Apartments Visoko“

Nakon kontinuiranog uspona tokom proteklih nekoliko godina turizam u BiH doživio je strahovit pad usljed pandemije korona virusa. Pandemija COVID-a 19 je zaustavila pozitivan trend rasta turizma i u BiH.

U prvim analizama i prognozama oporavka izgledalo je kao da će turizam trebati godine za oporavak jer je bio među onim sektorima koji su trpjeli najveću štetu.

U 2020. godini sektor je pretrpio pad viši od 80 % posjeta stranih turista u poređenju sa prethodnom godinom. Sa popuštanjem restrikcija, odnosno poboljšanom epidemiološkom situacijom, u 2021. godini je došlo do blagog oporavka, dok je, prema raspoloživim podacima, 2022. godina zabilježila značajan oporavak i približavanje, i dostizanje, predpandemijskih trendova.

Na nivou Bosne i Hercegovine u 2022.godini turisti su ostvarili 1.464.216 posjeta što je više za 51,70% i 3.194.681 noćenja što je više za 41,4% u odnosu na 2021.godinu.

Na nivou FBiH zabilježen je porast dolazaka i noćenja turista tako da je broj dolazaka veći za 54% i broj noćenja veći za 45% u odnosu na 2021.godinu.

Broj noćenja domaćih turista veći je za 15% dok je broj noćenja stranih turista porastao za 60% na nivou FBiH.

Zbog svega navedenog cjelokupni prihodi od turizma u 2022.godini znatno su porasli u odnosu na 2021.godinu.

Zeničko-dobojski kanton je u toku 2022. godine posjetilo **46.535** turista, a što je u odnosu na 2021. godinu više za **5.369** turista. Turisti su ostvarili **138.546** noćenja, a što je za **24.580** noćenja više nego u 2021. godini. Potrebno je naglasiti da iskazan broj dolazaka turista predstavlja broj dolazaka turista koji su koristili usluge smještaja u smještajnim objektima na području Kantona.

Tabela 35. Dolasci i noćenja turista u toku 2018., 2019., 2020., 2021. i 2022. godine u ZDK

Turisti	Dolasci turista 2018. godina	Dolasci turista 2019. godina	Dolasci turista 2020. godina	Dolasci turista 2021. godina	Dolasci turista 2022. godina	Noćenje turista 2018. godina	Noćenje turista 2019. godina	Noćenje turista 2020. godina	Noćenje turista 2021. godina	Noćenje turista 2022. godina
Domaći	14.794	20.598	17.986	31.875	31.612	55.429	83.066	64.771	89.453	101.010
Strani	16.848	17.984	4.970	9.291	14.923	41.758	42.251	14.649	24.513	37.536
Ukupno	31.642	38.852	22.956	41.166	46.535	97.187	125.317	79.420	113.966	138.546

Tabela 36. Dolasci i noćenja turista po vrstama objekata

Po vrstama objekata	Dolasci turista 2018. godina	Dolasci turista 2019. godina	Dolasci turista 2020. godina	Dolasci turista 2021. godina	Dolasci turista 2022. godina	Noćenje turista 2018. godina	Noćenje turista 2019. godina	Noćenje turista 2020. godina	Noćenje turista 2021. godina	Noćenje turista 2022. godina
Hoteli i sličan smještaj	27.352	34.807	21.564	39.021	43.418	79.098	115.852	75.780	109.522	130.272
Odmarališt	3.311	3.775				9.571	9.465			

a i slični objekti za kraći odmor			1.392	2.145	3.117			3.640	4.444	8.274
Ostali smještaj	979					8.518				
Ukupno	31.642	38.582	22.956	41.166	46.535	97.187	125.317	79.420	113.966	138.546

Tabela 37. Dolasci i noćenja domaćih turista po vrstama objekata

Po vrstama objekata	Dolasci turista 2018. godina	Dolasci turista 2019. godina	Dolasci turista 2020. godina	Dolasci turista 2021. godina	Dolasci turista 2022. godina	Noćenje turista 2018. godina	Noćenje turista 2019. godina	Noćenje turista 2020. godina	Noćenje turista 2021. godina	Noćenje turista 2022. godina
Hoteli i sličan smještaj	12.938	19.352	17.042	30.202	29.635	45.081	80.896	62.448	86.498	97.820
Odmarališta i slični objekti za kraći odmor	999	1.246	944	1.673	1.977	2.422	2.170	2.323	2.955	3.190
Ostali smještaj	857					7.926				
Ukupno	14.794	20.598	17.986	31.875	31.612	55.429	83.066	64.771	89.453	101.010

Tabela 38. Dolasci i noćenja stranih turista po vrstama objekata

Po vrstama objekata	Dolasci turista 2018. Godina	Dolasci turista 2019. godina	Dolasci turista 2020. godina	Dolasci turista 2021. godina	Dolasci turista 2022. godina	Noćenje turista 2018. godina	Noćenje turista 2019. godina	Noćenje turista 2020. godina	Noćenje turista 2021. godina	Noćenje turista 2022. godina
Hoteli i sličan smještaj	14.414	15.455	4.522	8.819	13.783	34.017	34.956	13.332	23.024	32.452
Odmarališta i slični objekti za kraći odmor	2.312	2.529	448	472	1.140	7.149	7.295	1.317	1.489	5.084
Ostali smještaj	122					592				
Ukupno	16.848	17.984	4.970	9.291	14.923	41.758	42.251	14.649	24.513	37.536

Iz navedenih tabela vidljivo je da se više od 90% prometa odvija preko hotela i sličnog smještaja. Postoje čvrste indicije o podcijenjenosti podataka o broju dolazaka i noćenja turista, te ostvarenog turističkog prometa. Razlog odstupanja stvarnih od zvaničnih pokazatelja se može tražiti u učešću neformalnog sektora u ukupnim turističkim dešavanjima.

4.2.1. Putničke agencije

Najznačajniju ulogu u izradi i prodaji turističkog proizvoda imaju putničke (turističke) agencije, čije je postojanje isključivo vezano za prodaju turističkog proizvoda i turističkih usluga koje su sastavni dio turističkog proizvoda. Putničke agencije su pravna lica, osnovane prema odredbama Zakona o turističko-ugostiteljskoj djelatnosti.

Za grupne posjete gradovima i turističkim mjestima za koja je programom predviđeno razgledanje grada ili turističkog mjesta putnička agencija obavezna je angažirati turističkog vodiča koji je ovlašten za pružanje usluge turističkog vodiča.

Na području Zeničko-dobojskog kantona postoji veći broj registrovanih putničkih agencija koje se bave turističkim uslugama. Dajemo pregled broja putničkih agencija po općinama, a prema podacima iz upisnika i drugih evidencija o registrovanim turističkim djelatnostima dobijenim od strane nadležnih općinskih službi:

Tabela 39. Registrovane putničke agencije

Općina	Broj putničkih agencija
Breza	1
Doboj Jug	1
Kakanj	2
Maglaj	0
Olovo	0
Tešanj	2
Usora	0
Vareš	0
Visoko	6
Zavidovići	1
Zenica	28
Žepče	1
UKUPNO	42

4.2.2. Turistički vodiči

Turistički vodič igra vrlo važnu ulogu u promociji i realizaciji turističke ponude. On je taj koji u toku putovanja i boravka grupe turista kojoj je određen za turističkog vodiča na najbolji mogući način prezentira sve informacije o mjestu u kome se realizira turistička ponuda, njegovoj historiji, stanovništvu, privredi, infrastrukturi, te daje što je moguće više informacija o svakom detalju turističke ponude, objektima i predmetima koji su predmet posjete, itd.

Polaganje stručnog ispita za turističke vodiče obavlja se na način propisan Pravilnikom o stručnom ispitu za turističke vodiče („Službene novine FBiH“, broj: 30/10), a prema Programu stručnog ispita za turističke vodiče. Za pružanje usluga turističkog vodiča turistički vodič mora posjedovati odobrenje općinskog organa. Odobrenje izdaje, na zahtjev turističkog vodiča, općinski organ na čijem području turistički vodič pruža usluge. Stručni ispit za turističke vodiče za Zeničko-dobojski kanton do sada je položilo ukupno 25 kandidata, a samo jedan turistički vodič posjeduje odobrenje za pružanje usluga izdato od Općine Breza i iskaznicu turističkog vodiča izdatu od Ministarstva za privredu Zeničko-dobojskog kantona. Ostali kandidati koji posjeduju certifikat za turističkog vodiča nisu izvršili prijavu kod nadležnih općinskih organa, odnosno ne posjeduju odobrenje za pružanje usluga niti iskaznicu za turističkog vodiča.

5. PODUZETNIŠTVO I MALA I SREDNJA PODUZEĆA (MSP)

5.1. Uvod

Poduzetništvo je spremnost pojedinca ili više partnera da uz određeno ulaganje kapitala i preuzimanje rizika uđu u poslovni poduhvat sa ciljem stvaranja profita. To je način privrednog djelovanja u kojem poduzetnik odlučuje što, kako i za koga stvoriti i na tržištu realizirati ulazeći u poduzetnički pothvat na svoj trošak i rizik s ciljem sticanja dobiti.

Često se pojam poduzetništvo povezuje sa upravljanjem malim obrtima, preduzećima, ali neki

autori proširuju mu važenje i na velike organizacije.

Bit poduzetništva je u stalnom traženju novih ideja, maštovitosti u pronalaženju novih mogućnosti u poslovanju, pouzdanosti intuiciji i procjeni, te vještini i borbenosti.

Razvijanje poduzetničkog duha se odnosi na stvaranje uvjeta u kojima ljudi mogu da: budu inovativni, rješavaju problem, razmišljaju pozitivno, prave nove prilike, budu samomotivirani, razmišljaju kritički, budu proaktivni, stvaraju nove ideje, pronalaze rješenja i izazivaju postavljene norme.

Osnovna podrška razvijanja poduzetništva je poduzetnička infrastruktura koju čine:

- konsultantski subjekti – agencije,
- finansijski subjekti,
- poslovno-poduzetničke zone,
- poduzetnički inkubatori itd.

5.1.1. Konsultantski subjekti – agencije

U nastojanju da se prevaziđu brojni socijalni i ekonomski problemi sa kojima se Bosna i Hercegovina suočila u poslijeratnom periodu, lokalna zajednica je uz podršku međunarodne zajednice pokrenula inicijativu za oporavak i stimuliranje ekonomskog razvoja. Rezultat ove inicijative je pokretanje procesa ekonomske regionalizacije, osnivanjem regionalnih razvojnih agencija. Regionalne razvojne agencije su ključni sudionici u izradi i provedbi strategija za ekonomski razvoj na lokalnom nivou. Tamo gdje postoje regionalne razvojne agencije, postoji i institucionalni okvir za povezivanje niza djelatnosti i za dovođenje istih u vezu sa raznovrsnim zajedničkim ciljevima oko kojih su se zainteresirane strane usaglasile.

Među zainteresirane strane spadaju: lokalne vlasti, mjesne zajednice, privredne komore i udruge/udruženja poslodavaca, istraživačke i obrazovne institucije, lokalne razvojne organizacije, nevladine organizacije, pružaoci poslovnih usluga, organizacije tržišta rada, sindikati, itd.

Na području Zeničko-dobojskog kantona egzistira Regionalna razvojna agencija (REZ) koja djeluje u regiji Centralna BiH unutar Bosne i Hercegovine. Osnovana je u maju/svibnju 2004. godine. Platforma za osnivanje Agencije je partnerstvo vladinih i nevladinih institucija. Osnivači su 15 općina, 2 kantona, 15 poslovnih udruženja, 1 mikrokreditna organizacija.

Aktivnosti REZ Agencije mogu se svrstati u dvije glavne skupine:

- aktivnosti koje se odnose na identificirane potrebe općina, gdje prevladava potreba za daljnjom izgradnjom kapaciteta za razvoj projekata, apsorpciju fondova, promociju i razvoj poslovne infrastrukture, te
- potporu razvoju malih i srednjih preduzeća kroz pružanje konsultantskih usluga, uspostavljanje poslovnih veza, podršku izvozu i ulaganjima, kao i promociju.

Na području Zeničko-dobojskog kantona potpisan je Sporazuma o osnivanju Mreže lokalnih agencija. Osnivači Mreže su: Razvojna agencija Žepče RAŽ, Agencija za ekonomski razvoj Zenica ZEDA, Razvojna agencija Zavidovići RAZ i Agencija za razvoj Općine Tešanj TRA.

Cilj osnivanja Mreže je da međusobno uveže sve instrumente ekonomskog razvoja i poveže postojeću lokalnu i regionalnu infrastrukturu u cilju održivog ekonomskog razvoja lokalnih zajednica, Kantona i države.

Vlada Zeničko-dobojskog kantona potiče i podupire razvoj na cijelom području kantona, a razvojne agencije smatra inicijatorom i kreatorom razvoja u općinama.

5.1.2. Finansijski subjekti

Finansijski subjekti koji daju podršku razvijanja poduzetništva su:

- komercijalne banke,
- mikrokreditne organizacije,
- kreditno-garancijski fond Vlade Zeničko-dobojskog kantona (KGF),
- poticaji Vlade Zeničko-dobojskog kantona itd.

Kreditno-garancijski fond Vlade Zeničko-dobojskog kantona je jedan od finasijskih subjekata koji daju podršku razvijanja poduzetništva preko izuzetno povoljnih kredita.

Korisnici ovih kredita mogu biti privredna društva koja se bave proizvodnom ili proizvodno-uslužnom djelatnošću. Sredstva iz kredita se mogu koristiti za nabavku mašina, opreme i dijelova, te za tehnološka unapređenja.

Ministarstvo za privredu je na osnovu Odluka Vlade Kantona i Javnih poziva za svaki poticaj pojedinačno provelo dodjelu poticaja.

Osnovni kriteriji su jedinstveni za sve vrste poticaja, a odnose se na uredno izmirivanje: poreza, uključujući i indirektna, te doprinosa (zdravstveno, penziono osiguranje).

Posebni kriteriji su vezani za vrstu poticaja, a odnose se na: odobrenje za upotrebu objekta, certifikat za uveden međunarodni standard, potpisan ugovor za investicijske kredite sa dokazima o urednom vraćanju glavnice i kamata, dokaze o realiziranoj investiciji i drugo.

U ranijim godinama realizacija svih poticaja je imala karakter refundacije, odnosno poticaja nakon realizacije aktivnosti po kriterijima. Od 2018. godine karakter poticaja se mijenja i realizuju se kako putem refundacije, tako i putem subvencije odnosno, zaključivanjem ugovora sa korisnicima sredstava o realizaciji projekata u određenim rokovima.

U 2018. godini odobren je 101 poticaj u iznosu od 1.424.783,25 KM, a u 2019. godini odobreno je 129 poticaja u iznosu 2.119.709,01 KM.

U 2020. godini Ministarstvo za privredu je sve materijalne i ljudske resurse usmjerilo na poticanje privrednih subjekata dodjelom poticaja, a samim tim i poticanje privrede na području Zeničko-dobojskog kantona, kroz razvoj poduzetničke infrastrukture, poticanje konkurentnosti privrednih subjekata, regresiranje kamata na kredite, refundaciju administrativnih troškova kod izgradnje proizvodnih objekata, kao i na pomoć privrednim subjektima na području Zeničko-dobojskog kantona, kojima je naredbama FKZŠ bio zabranjen rad usljed proglašenog stanja pandemije, putem pomoći kroz subvencioniranje plata uposlenika tih privrednih subjekata. Za sve pobrojane vrste poticaja utrošeno je ukupno 3.719,095,79 KM.

U 2021. godini na osnovu Zakona o poticanju razvoja male privrede i Strategije razvoja Zeničko-dobojskog kantona za period 2021.-2027. godina realizovano je ukupno 8 poticajnih mjera privrednim subjektima i to poticaj za razvoj konkurentnosti privrede, poticaj za razvoj poduzetništva, poduzetničke kulture i tradicionalnih i starih zanata, , subvencioniranje projekata razvojnih agencija, subvencioniranje kamate za 2020. i 2021. godinu po kreditima odobrenim u 2020. i 2021. godini po osnovu kreditno garancijskog fonda Vlade ZDK, subvencioniranje organizacije sajмова i manifestacija, subvencioniranje administrativnih troškova kod izgradnje proizvodnih objekata, poticaj za razvoj turističke infrastrukture i ponude i obezbjeđenje kredita pod povoljnijim uslovima. Na navedene poticaje je utrošeno ukupno 3.078.454,46 KM.

Tokom 2022. godine realizovano je 12 poticajnih mjera i to: podrška razvoju konkurentnosti privrede (prvi i ponovljeni javni poziv), subvencioniranje investicija kod obrta i obavljanje djelatnosti prema Uredbi o zaštiti tradicionalnih i starih zanata, razvoj turističke infrastrukture, turističkih destinacija i ponude (prvi i ponovljeni), podrška privrednim subjektima u IT sektoru za kreiranje i izvoz digitalnih rješenja, subvencioniranje projekata razvojnih agencija, regresiranje kamata po kreditima odobrenim u 2020. i 2021. godini po osnovu kreditno-garancijskog fonda Vlade zeničko-dobojskog kantona, subvencioniranje administrativnih troškova kod izgradnje proizvodnih objekata (prvi i ponovljeni), podrška za nova zapošljavanja, START UP i samozapošljavanje i podrška razvoju ženskog poduzetništva.

Po navedenim Javnim pozivima utrošeno je ukupno 3.825.817,64 KM u sljedećim iznosima:

1. Razvoj konkurentnosti privrede u iznosu od 1.101.021,63 KM u okviru kojeg su odobrena sredstva za 54 korisnika;
2. Ponovni Javni poziv za razvoj konkurentnosti privrede (refundacija) u iznosu od 290.193,87 u okviru kojeg su odobrena sredstva za 25 korisnika;
3. Subvencioniranje investicija kod obrta i obavljanje djelatnosti prema Uredbi o zaštiti tradicionalnih i starih zanata u iznosu od 396.590,65 KM u okviru kojeg su odobrena sredstva za 73 korisnika;
4. Razvoj turističke infrastrukture, turističkih destinacija i ponude u iznosu od 505.887,02 KM u okviru kojeg su odobrena sredstva za 27 korisnika;
5. Ponovni Javni poziv za razvoj turističke infrastrukture, turističkih destinacija i ponude u iznosu od 541.905,13 KM u okviru kojeg su odobrena sredstva za 23 korisnika;
6. Podrška privrednim subjektima u IT sektoru za kreiranje i izvoz digitalnih rješenja u iznosu od 48.000,00 KM u okviru kojeg su odobrena sredstva za 8 korisnika;
7. Subvencioniranje projekata razvojnih agencija u iznosu od 38.137,67 KM u okviru kojeg su odobrena sredstva za 4 korisnika;
8. Regresiranje kamata po kreditima odobrenim u 2020. i 2021. godini po osnovu kreditno-garancijskog fonda Vlade ZDK u iznosu od 129.231,67 KM u okviru kojeg su odobrena sredstva za 9 korisnika;
9. Subvencioniranje administrativnih troškova kod izgradnje proizvodnih objekata u iznosu od 181.600,00 KM u okviru kojeg su odobrena sredstva za 8 korisnika;
10. Subvencioniranje administrativnih troškova kod izgradnje proizvodnih objekata (Ponovni Javni poziv) u iznosu od 50.000,00 KM u okviru kojeg su odobrena sredstva za 1 korisnika;
11. Podrška za nova zapošljavanja, START UP i samozapošljavanje u iznosu od 210.000,00 KM u okviru kojeg su odobrena sredstva za 30 korisnika;
12. Podrška razvoja ženskog poduzetništva u iznosu od 333.250,00 KM u okviru kojeg su odobrena sredstva za 124 korisnika.

5.1.3. Poslovno-poduzetničke zone

Osnovna infrastruktura za podršku maloj privredi su poslovno-poduzetničke zone.

Vlada Zeničko-dobojskog kantona je, na prijedlog Ministarstva za privredu Zeničko-dobojskog kantona, iz sredstava od koncesija kao i budžetskih sredstava, odobravalala poticaje za bržu izgradnju poslovnih-poduzetničkih zona u funkciji bržeg razvoja poduzetništva: u 2010. godini iznos 457.040,83 KM, u 2011. godini iznos 536.761,36 KM, u 2012. godini iznos 399.236,56 KM, u 2013. godini iznos 331.151,87 KM, u 2014. godini 0 KM (nije bilo ulaganja zbog poplava), u 2015. godini iznos 12.731,00 KM, u 2016. godini iznos 9.539,00 KM, u 2017. godini iznos 73.908,70 KM, u 2018. godini iznos 828.746,00 KM, u 2019. godini iznos 887.078,62 KM, u 2020. godini 0 KM (zbog pandemije korona virusom nije bilo ulaganja), u 2021. godini 115.746,50 KM (od koncesionih naknada) i 1.509.120,00 KM (od budžetskih sredstava) i u 2022. godini 1.031.232,51 KM (od koncesionih naknada) i 864.259,20 KM (od budžetskih sredstava što je ukupno **7.056.552,11 KM** (Tabele od broja 40. do broja 52.) i ima za cilj:

- Pružanje potpore poduzetnicima za lakšom izgradnjom poslovnog prostora na potpuno infrastrukturno opremljenom zemljištu,
- Osnivanje novih privrednih subjekata,
- Poticanje izvozne konkurentnosti i privlačenje stranih ulaganja,
- Stvaranje preduslova za razvoj male i srednje privrede, te otvaranje novih radnih mjesta,

- Promocija direktnih investicija tehnološke politike, te partnerstva javnog i privatnog sektora,
- Davanje pogodnosti poduzetnicima,
- Razvoj lokalne zajednice kantona i općina.

Tabela 40. GODINA 2010.

Red. br.	Naziv zone	Općina	Iznos (KM)
1.	Projektna dokumentacija za poslovno-poduzetničku zonu „Vrtlište I“	Kakanj	19.072,52
2.	Izgradnja infrastrukturnih objekata poslovno-poduzetničke zone „Vrtlište II“	Kakanj	230.703,09
3.	Izgradnja infrastrukturnih objekata poslovno-poduzetničke zone „Vila Tešanj“	Tešanj	56.856,93
4.	Projektna dokumentacija za poslovno-poduzetničku „Vila Tešanj“	Tešanj	2.970,63
5.	Izgradnja infrastrukturnih objekata poslovno-poduzetničku zone „Matuzići“	Doboj Jug	147.437,66
		UKUPNO:	457.040,83

Tabela 41. GODINA 2011.

Red. br.	Naziv zone	Općina	Iznos (KM)
1.	Poslovna-poduzetnička zona Ekonomija - Batvice	Zavidovići	71.588,34
2.	Izgradnja poslovno-poduzetničke zone "Matuzići" Korak 2- Faza II	Doboj Jug	124.062,32
3.	Izgradnja poslovno-poduzetničke zone "Bukva-Vila" Korak 2-FazaII	Tešanj	133.446,30
4.	Poslovno-poduzetnička zona Ekonomija - Batvice (Korak 1- Faza II)	Zavidovići	91.545,10
5.	Poslovno-poduzetnička zona "Žabljak" (Korak 1. i 2.- Faza II)	Usora	116.119,30
		UKUPNO:	536.761,36

Tabela 42. GODINA 2012.

Red. br.	Naziv zone	Općina	Iznos (KM)
1.	Poslovna zona Žepče (faza I)	Žepče	129.920,00
2.	Poslovna zona Žepče (faza II)	Žepče	150.000,00
3.	Poslovna zona Zavidovići	Zavidovići	150.000,00
		UKUPNO:	399.236,56

Tabela 43. GODINA 2013.

Red. br.	Naziv zone	Općina	Iznos (KM)
1.	Poslovno-poduzetničku zonu „Vrtlište“	Kakanj	31.151,87
2.	Poslovna zona “Glinište”	Tešanj	300.000,00
		UKUPNO:	331.151,87

GODINA 2014. –Nije bilo poticaja za poslovne zone.

Tabela 44. GODINA 2015.

Red. br.	Naziv zone	Općina	Iznos (KM)
1.	Poslovna zona „Misurići “	Maglaj	2.731,00
2.	Poslovana zona “Glinište”	Tešanj	10.000,00
		UKUPNO:	12.731,00

Tabela 45. GODINA 2016.

Red. br.	Naziv zone	Općina	Iznos (KM)
1.	Poslovno zona „Bukva “	Tešanj	4.539,60
2.	Poduzetnička zona “Lugovi”	Usora	5.000,00
		UKUPNO:	9.539,60

Tabela 46. GODINA 2017.

Red. br.	Naziv zone	Općina	Iznos (KM)
1.	Poslovna zona “Bukva”	Tešanj	15.000,00
2.	Poslovno zona „Ekonomija Batvice “	Zavidovoći	13.908,70
3.	Poslovna zona “Misurići”	Maglaj	15.000,00
4.	Poslovna zona “Žabljak”	Usora	30.000,00
		UKUPNO:	73.908,70

Tabela 47. GODINA 2018.

Red. br.	Naziv zone	Općina	Iznos (KM)
1.	Poslovna zona „Ekonomija Batvice “	Zavidovići	4.446,00
2.	Poslovna zona “Danac”	Olovo	10.000,00
3.	Poslovna zona “Ozrakovići”	Visoko	97.500,00
4.	Poslovna zona “Žabljak”	Usora	150.000,00
5.	Poslovna zona “Liješnica”	Maglaj	97.500,00
6.	Poslovna zona “Polja”	Žepče	101.800,00
7.	Poslovna zona “Glinište”	Tešanj	150.000,00
8.	Poslovna zona “Matuzići”	Doboj Jug	67.500,00
9.	Poslovna zona “Zenica I”	Zenica	150.000,00
		UKUPNO:	828.746,00

Tabela 48. GODINA 2019.

Red. br.	Naziv zone	Općina	Iznos (KM)
1.	Poslovna zona “Liješnica”	Maglaj	142.000,00
2.	Poslovna zona “Glinište”	Tešanj	150.000,00
3.	Poslovna zona “Kram”	Vareš	120.000,00

4.	Poslovna zona "Zenica I"	Zenica	155.078,62
5.	Poslovna zona "Srednja Omanjska"	Usora	160.000,00
6.	Poslovna zona "Radovlje"	Žepče	10.000,00
7.	Poslovna zona "Ozrakovići"	Visoko	150.000,00
		UKUPNO:	887.078,6
			2

GODINA 2020.-Nije bilo poticaja za poslovne zone.

Tabela 49. GODINA 2021.

Red. br.	Naziv zone	Općina/Grad	Iznos (KM)
1.	Poslovna zona "Golubište-Pilana"	Olovo	20.000,00
2.	Poslovna zona "Mravići"	Doboj-Jug	20.000,00
3.	Poslovna zona "Novi Šeher"	Maglaj	20.000,00
4.	Poslovna zona "Cigлана-Glinište"	Tešanj	18.840,00
5.	Poslovna zona "Šaš"	Breza	16.906,50
6.	Poslovna zona "Ularice"	Usora	20.000,00
		UKUPNO:	115.746,50

Tabela 50. GODINA 2021.

Red. br.	Naziv zone	Općina/Grad	Iznos (KM)
1.	Poslovna zona "Golubište-Pilana"	Olovo	1.420.020,00
2.	Poslovna zona "Srednja Omanjska"	Usora	89.100,00
		UKUPNO:	1.509.120,00

Tabela 51. GODINA 2022.

Red. br.	Naziv zone	Općina/Grad	Iznos (KM)
1.	Poslovna zona "Zenica 1"	Zenica	150.000,00
2.	Poslovna zona "Bukva-Vila"	Tešanj	143.686,36
3.	Poslovna zona "Kram"	Vareš	118.150,80
4.	Poslovna zona "Liješnica"	Maglaj	150.000,00
5.	Poslovna zona "Radovlje"	Žepče	129.833,85
6.	Poslovna zona "Mravići"	Doboj-Jug	72.058,40
7.	Poslovna zona "Srednja Omanjska"	Usora	150.000,00
8.	Poslovna zona "Golubište"	Olovo	117.503,10
		UKUPNO:	1.031.232,51

Tabela 52. GODINA 2022.

Red.	Naziv zone	Općina/Grad	Iznos
------	------------	-------------	-------

br.			(KM)
1.	Poslovna zona "Bukva-Vila"	Tešanj	150.000,00
2.	Poslovna zona "Kram"	Vareš	150.000,00
3.	Poslovna zona "Mravići"	Doboj-Jug	114.259,20
4.	Poslovna zona "Liješnica"	Maglaj	150.000,00
5.	Poslovna zona "Ularice"	Usora	150.000,00
6.	Poslovna zona "Šaš"	Breza	150.000,00
		UKUPNO:	864.259,20

5.1.4. Poduzetnički inkubator

Poduzetnički inkubator predstavlja «dom» za uzgajanje novih preduzeća koji svim potencijalnim poduzetnicima čiji poslovni plan obećava realne mogućnosti razvoja, obezbjeđuje povoljne uslove rada, početne prostorije, administrativnu poslovnu podršku, savjetovanje i drugu pomoć, kako bi u 3-4 godine razvili preduzeće, sposobno da pod tržišnim uslovima uspješno radi.

Dakle, to su sistemi kojima je svrha uspostavljanje poslovne infrastrukture koja služi privrednim subjektima da u što kraćem vremenu postanu tržišno aktivni, te profitabilni.

Korisnici Inkubatora mogu postati sva lica koja obavljaju ili imaju namjeru da obavljaju privrednu djelatnost osim proizvodnje hrane, trgovine i ugostiteljstva, pod uslovom da je prostor kojim Inkubator raspolaže pogodan za obavljanje te djelatnosti svojom veličinom i funkcionalnošću.

Veličina dodijeljenog prostora ovisi o opravdano iskazanim potrebama korisnika obrazloženim biznis planom. Registracija korisnika ne može biti starija od 12 mjeseci u momentu donošenja odluke o prijemu. Izuzetak su korisnici čija registracija je starija od 12 mjeseci ako u inkubatoru žele implementirati novi projekat ili proširiti postojeći uz zaposlenje nove radne snage.

Poduzetnički inkubatori okupljaju male poduzetnike koji tek počinju poslovati ili su u fazi rasta i razvoja i nemaju vlastiti prostor. Upravo inkubatori omogućuju poduzetnicima korištenje poslovnog prostora po vrlo povoljnim uslovima (bez najamnine ili uz smanjenu najamninu) ograničen broj godina. Osim poslovnog prostora, korisnicima su na raspolaganju poslovna infrastruktura, intelektualne i poslovne usluge i dr. u razdoblju inkubacije nakon čega bi trebali postati samostalni i prepustiti mjesto u inkubatoru drugom preduzeću.

Na području Zeničko-dobojskog kantona inkubatori su formirani uz finansijsku pomoć Ministarstva za privredu u Zenici, Zavidovićima i Žepču.

5.2. Mala i srednja preduzeća (MSP)

Malo i srednje poduzetništvo čine najvitalniji i značajan segment privrednog i jedinstvenog prostora Zeničko-dobojskog kantona. Od ukupnog broja uposlenih u sektoru MSP-a uposleno je 65-70% uposlenika. Struktura MSP-a je nepovoljna, premalo je proizvodnih MSP-a, uvoz je veći od izvoza, a stopa neuposlenih procjenjuje se do 40%. S obzirom na potencijal, prirodne i radom stvorene resurse, otvara se realna šansa za razvitak novih MSP-a, a prioritarno proizvodnih.

Prema Zakona o poticaju razvoja male privrede ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj: 19/06), propisano je da malu privredu čine subjekti male privrede, fizička i pravna lica, koja trajno obavljaju zakonom dopuštene djelatnosti radi ostvarivanja dohotka odnosno dobiti, uključujući samoupošljavanje i obiteljske poslove povezane sa obrtom i drugim djelatnostima, registrovani kod nadležnog organa, bez obzira na oblik organizovanja i koji:

- su samostalni u poslovanju,
- upošljavaju godišnje manje od 250 lica i
- ostvaruju godišnji promet do 40 miliona KM i/ili čija godišnja bilansa stanja ne prelazi 30 miliona KM.

Prema veličini, u smislu ovog Zakona, razlikuju se mikro, mali i srednji subjekti male privrede pri čemu:

- Mikro subjekti male privrede su fizička i pravna lica koja upošljavaju prosječno godišnje manje od 10 lica i čiji godišnji promet i/ili godišnja bilansa stanja ne prelazi 400.000 KM,
- Mali subjekti male privrede su fizička i pravna lica koja upošljavaju prosječno godišnje manje od 50 lica i čiji godišnji promet i/ili godišnja bilansa stanja ne prelazi četiri miliona KM i
- Srednji subjekti male privrede su fizička i pravna lica koja upošljavaju prosječno godišnje manje od 250 lica, čiji godišnji promet ne prelazi 40 miliona KM i/ili čiji godišnji bilans stanja ne prelazi 30 miliona KM.

Prema Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine (“Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, broj: 15/21), pravna lica u smislu ovog zakona, razvrstavaju se na mikro, mala, srednja i velika, zavisno od pokazatelja utvrđenih na dan sastavljanja finansijskih izvještaja u poslovnoj godini, prema sljedećim kriterijima:

- visina prihoda,
- vrijednost imovine,
- prosječan broj zaposlenika u toku poslovne godine.

U mikro pravna lica razvrstavaju se ona pravna lica koja ne prelaze granične vrijednosti najmanje dva od sljedećih kriterija:

- prosječna vrijednost poslovne imovine na kraju poslovne godine je do 350.000,00 KM,
- ukupan godišnji prihod do 700.000,00 KM,
- prosječan broj zaposlenih u godini za koju se podnosi izvještaj je do devet.

Mala pravna lica su ona koja ispunjavaju najmanje dva od sljedećih uslova:

- prosječna vrijednost poslovne imovine na kraju poslovne godine je do 4.000.000,00 KM
- ukupan godišnji prihod je do 8.000.000,00 KM.
- prosječan broj zaposlenih godini za koju se podnosi izvještaj je do 49.

Srednja pravna lica su ona koja na dan sastavljanja finansijskih izvještaja ispunjavaju najmanje dva od sljedećih uslova:

- prosječna vrijednost poslovne imovine na kraju poslovne godine je do 20.000.000,00 KM,
- ukupan godišnji prihod je do 40.000.000,00 KM,
- prosječan broj zaposlenih godini za koju se podnosi izvještaj je do 249.

U srednja pravna lica razvrstavaju se i ona koja prelaze graničnu vrijednost jednog od propisanih kriterija za velika pravna lica.

Velika pravna lica su ona koja na dan sastavljanja finansijskih izvještaja prelaze granične vrijednosti najmanje dva od sljedećih kriterija:

- prosječna vrijednost poslovne imovine na kraju poslovne godine je 20.000.000,00 KM,
- ukupan godišnji prihod je 40.000.000,00 KM,
- prosječan broj zaposlenih godini za koju se podnosi izvještaj je 249.

U kategoriju malih i srednjih preduzeća treba uvrstiti i obrte (samostalna privredna djelatnost). Oni bi, u smislu preporuka Evropske komisije, spadali u mikro poduzeća, premda oni u Federaciji BiH, u formalno-pravnom smislu nisu preduzeća.

6. REKAPITULACIJA

Na osnovu prethodnog dijela ove informacije donosimo rekapitulaciju osnovnih pokazatelja komparativnih stanja privrede Zeničko-dobojskog kantona za protekli period.

Tabela 49. Rekapitulacija pokazatelja i trendova

Pokazatelji stanja	22./21.	21./20.	20./19.	19./18.	18./17.	18./17.
Indeks fizičkog obima industrijske proizvodnje	97,3	102,0	101,2	93,6	100,80	100,80
Indeks broja zaposlenih	100,68	100,12	97,50	101,79	104,13	104,13
Indeks prosječne neto plaće	112,12	104,63	103,40	103,93	103,53	103,53
Indeks broja nezaposlenih	96,61	93,24	103,41	92,71	94,78	94,78
Indeks izvoza	114,93	145,21	89,90	89,80	115,0	115,0
Indeks uvoza	137,86	132,13	81,84	95,84	110,3	110,3
Ostvarene investicije u nova stalna sredstva	-	114,53	93,67	109,55	106,31	106,31

ZAKLJUČCI I MJERE

Sagledavajući sveukupnu situaciju, a posebno temeljne indikatore stanja, može se zaključiti da je privreda Zeničko-dobojskog kantona tokom 2022. godine poslovala relativno uspješno.

I – INDIKATORI

1. Smanjenje nezaposlenosti;
2. Ubrzan pristup evropskim integracijama;
3. Rast izvoza.

Imajući u vidu usporenu stabilizaciju tržišnih tokova, te uticaj bližeg i šireg okruženja na trend privrednih kretanja, naročito nakon katastrofalnih poplava, od posebnog značaja je poduzimanje adekvatnih mjera, kao što su:

II – MJERE

1. Poticati privredu kroz adekvatne mehanizme kontrole utroška sredstava;
2. Poticati otvaranje mikro, malih i srednjih preduzeća;
3. Jačati turističku ponudu;
4. Aktivno saradivati sa udruženjima poslodavaca i privrednom komorom na iznalaženju rješenja;
5. Stvarati ambijent za širenje tržišta privrednicima van BiH;
6. Smanjiti i suzbiti sivu ekonomiju kroz jačanje inspeksijskog sektora;
7. Stvoriti ambijent za novo zapošljavanje;
8. Obezbijediti uslove za povećanje konkurentne pozicije privrednih subjekata;
9. Stvarati uslove za povećanje investicija (npr. finansiranje opremanja poslovnih

zona, inkubatora i sl.);

10. Uticati i aktivno učestvovati u aktivnostima koje vode ka bržoj realizaciji pristupa EU.

U cilju prevazilaženja novonastale situacije i stanja u privredi, Vlada Kantona će nastaviti sa realizacijom projekata poticaja.

Ovim aktivnostima, te realizacijom niza drugih projekata, biti će povećana konkurentna pozicija privrednih subjekata i unaprijeđen ambijent za privređivanje u Kantonu, što će u konačnici rezultirati rastom standarda i svih tretiranih pokazatelja.

MINISTAR

Samir Šibonjić